Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...1921 оной ...21-hээ гарана | № 67 (14178) | 1976 оной мартын 20, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

МАРТ 15 — ГАЗАР hАЙЖАРУУЛХА габшагай хоёр hара — МАЙ 15

НЭГЭШЬЕ ҮДЭР ГЭЭНГҮЙ

Ёhотойл таряашад, механизатор, мелиораторнууд гэээшэмнай янгинама хүйтэнэй үедэшье миин hуудаггүй зон ааб даа.

Тиигэбэшье хабар болоходо тэдэнэй хэхэ ажалай хэдэн дахин ехэ болодогынь гайхалгүй. Хабарай тарилгын эхилтэр тарялан, сабшалан дээрэ шадаал hаа ехэ шэбхэ зөөжэ, минеральна үтэгжүүлгэ оруулжа үрдихэ хэрэгтэй. Мүн hайрам тогтоожо, гол горходой мүльhэнhөө hалахада урьеньhубаг ханаабаар урадхуулан, газар уhалдаг оньhон техникээ үдэр hүнигүй хүдэлгэжэ, газарта шадаал hаа ехэ шииг нойто үгэхэ гэжэ оролдохо болоно.

Манай совхозой механизаторнууд, мелиораторнууд үнэтэ сагаа гээнгүй, энэ хоёр hарын соносхогдохоhоо бүри урда, үбэлэй шанга хүйтэнэй үедэшье тарялан, сабшалан hайжаруулха хүдэлмэрээ зогсоогоогүй юм. Жэшээнь, луговодууднай үбэлдөө гол, горход дээгүүр 800 мянган кубометр тошо халяагаа, мүн уhалууриин хаалта боолтонуудые, hубаг ханаабуудые заhабарилаа.

Энээнhээ гадна, нёдондо намартаа, үбэлэй эхеэр, тарялан дээрэ, тэрэ тоодо гол түлэб хартаабха, овощ, кукуруза, куузику тариха уhалагдадаг газарта 9 мянган үлүүтэй тонно шэбхэ зөөгдөө. Сабшалан дээрэ 2 мянган тонно энэ үтэгжүүлгэ гаргагдаа hэн.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай ажахынхид туршалга хэнгээ минеральна үтэгжүүлгээ намар саhанай орохын урда тарялан, сабшалан дээрээ тараадаг болоhхой. Тусхайлбал, нёдондо октябрь, ноябрь hарануудта 800 гектар сабшалан дээрэ 400 тонно азотно үтэгжүүлгэ, hайжаруулагдаhан 60 гектар бэлшээри дээрэ 20 тонно үтэгжүүлгэ гараагаа hэмди.

Хэнэйшье мэдэхээр уhалагдадаг газар гэээшэмнай ямаршье жэлдэ найдамтай hайн ургаса үгэхэ ёhотой ааб даа. Тиимэhээ уhалагдадаг газарта шэбхэ, минеральна үтэгжүүлгэ hайса оруулжа, тэндэhээ шадахадал агээ ехэ ургаса абахын түлөө тэмсэхэ шухала гэжэ КПСС-эй XXV съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежнев онсолон тэмдэглэhэн байна.

Энээниие манай мелиораторнууд болон луговодууд ажалаймнай дайшалхы программа гээшэ гэжэ тоолоно. Тэрэншье гайхалтай бэшэ. Манай эндэхи ходо ган гасуурта дайрагдадаг уларилтай нютагта уhалалгын хүсөөр лэ тогтуурингай hайн, элбэг баян ургаса абтаха байна. Тиигээдшье байгша ондо уhалагдадаг газарай ургасые эрид дээшэлүүлхэ гэжэ манай аймагайхид республика соогоо социалис мүрысөө үүсхэнхэй гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ совхозоймнай түрүү луговодууд, овощ ургуулагшад газараа оролдосотойгоор уhалhан, үтэгжүүлhэнэй ашаар ехэ ургаса абажа шадаа. Жэшээнь, үнинэй луговод Дондок Цыренович Цыренжапов даажа абаhан 60 гектар сабшалангай га бүхэнhөө 34,5 центнер үбhэ абаа. Бэрхэ луговод Фёдор Солдатов баhал тэды шэнээн газарай гектар бүхэнhөө 30,1 центнер, Иван Спиридоновой даадаг луговодуудай звено 300 гектар сабшалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 15,3 центнер үбhэ хуряагаа юм.

Тэрэшэлэн таряалангаа hайнаар уhалhан, үтэгжүүлhэнэйл ашаар К. Е. Спиридоновагай даадаг звеногой огородшод 48,5 гектар газарай га бүхэнhөө 270,4 центнер овощ, тэрэ тоодо гектарай 500 центнер капуста хуряагаа hэн.

Байгша ондо энэ амжалтаяа улам арьбадхахын тула, илангаяа энэ габшагай хоёр hарын туршада тарялан, сабшалан дээрээ бүри ехэ хүдэлмэри хэхэ болоноBди. Жэшээлхэдэ, энэ хоёр hарын туршада тарианай газарта, сабшалан дээрэ хамта 5 мянган тонно шэбхэ зөөхэ, үшөө 1730 гектарта, гол түлэб хартаабха, силосэй ургамалнуудые тариха газарта хамта 907 тонно минеральна үтэгжүүлгэ тарааха түсэбтэйбди. Мүнөө энэ хүдэлмэри түлэг эхилээ. Хүбхэн ургаhан үхэр малда гэшхэгдэжэ, дээрэхинь хатуу болоhон хүрьпэтэй 300 гектар сабшалан борнойлхобди.

Иигээд ойрын үдэрнүүдhээ хэмэл бороо оруулдаг тусхай ДДА—100М түхэлэй найман оньhон агрегат, ДДН-45 түхэлэй хоёр машина, гурбан бүлүүр станци газар уhалжа захалхань. Мүнөө совхоз соо хамта 23 луговод газар уhалхаар бэлэдхэл хэжэ, hубаг ханаабуудаа сэбэрлэжэ байнхай.

Тиигэжэ энэ жэлдэ гансахан хабартаа тарилгын урда тээ 2000 шахуу гектар тарялан уhалжа үрдихэ, үшөө 1000 үлүүтэй гектар сабшалан ундалуулха болонобди. Энээнэй ашаар 1976 ондо совхоз дотор уhалагдадаг таряалангай гектар бүриhөө дунда зэргээр 18 центнерhээ доошо бэшэ таряа, 200 центнер кукурузын ногоо, 120 центнер хартааб ха абаха, сабшалангай га бүриhөө 18—20 центнерhээ доошо бэшэ үбhэ хуряаха зорилго табигдана.

М. ТРОФИМОВ,
Загарайн аймагай Онохойн совхозой ахамад мелиоратор.

Улаан-Үдын СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ «Теплоприбор» заводой коллективэй бүтээн гаргадаг хэдэн түхэлэй приборнууд гүрэнэй шанарай тэмдэгтэ хүртэнхэй юм. Эдэ үдэрнүүдтэ предприятиин хүдэлмэришэд илангаяа эдэбхитэй hайнаар ажаллажа, үдэрэйнгөө даабарине үлүүлэн дүүргэнэ.

Түрүү токарь Любовь Кочерова эрхим hайн шанартай продукци гаргадагаараа алдаршанхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Кочерова.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ХАБАРАЙ ТАРИЛГАДА БЭЛЭДХЭЛ ШАЛГАНАБДИ

ДУТУУ ДУНДАНУУДЫНЬ ҮШӨӨЛ ОЛОН

Март hарын түрүүшын арбан хоногой hүүлдэ шэмэрүүн хүйтөөр лалхилжа, газар дайдада хабарай шэнжэ үзэгдэхэнь үшөөл холо шэнги hанагдахаар байба. Тиигэбэшье Яруунын аймагай таряашад ургасын түлөө тэмсэлэй харюусалгата үе—хабарай тарилгые эмхитэй hайнаар угтахын тулада бэлэдхэлэй шухала хүдэлмэри ябуулна. Тиибэшье энэ талаар дутуу дунда юумэнүүд үшөөл бии байhаар.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлгые түргэдхэхэ хэрэгтэ ажахынуудта туhалха зорилгоор КПСС-эй райком болон арадай хиналтын аймагай комитет эдэ үдэрнүүдтэ тусхай шалгалта үнгэргэжэ байна. Мүн энээнтэй дашарамдуулан колхоз, совхозуудай таряашадай түлөөлэгшэд өөhэд хоорондоо ябалсажа, хэр зэргээр тарилгада бэлдэжэ байhанаа шалгажа эхилээ. Иимэ аша туhатай шалгалта нёдондо жэлэйхидэ адли хоёр дахин үнгэргэгдэхэ юм.

Зэргэлээд оршодог Нарhатын, Тулдуунай болон Яруунын совхозууд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй хабарай тарилгада ямараар бэлдэжэ байнаб? Энээниие хаража шалгахын тула манай бригада гурбан үдэрэй туршада эдэ ажахынуудай МТМ, отделенинүүдэй техникээ хадагалдаг газарнуудаар, полевой стануудаар, таряанай тоогууд дээгүүр ябаба.

Юрэнхы дээрэнь хаража үзэхэдэ, эдэ гурбан ажахы хабарай тарилгада бэлдэхэ талаар абаhан уялгануудаа гол түлэб дүүргэжэ байнхай. Илангаяа Яруунын, Нарhатын совхозууд тарилгын гол техникэ—тракторнуудаа графигай ёhоор заhабарилжа, бэлэн болгожо байна.

Жэшээнь, Нарhатын совхоздо гусеничнэ 40 тракторай 39-ниинь, Яруунын совхоздо иимэ 44 тракторай 36-ниинь заhабарилагдаа. Мүн хабарай хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха колесно тракторнуудай олонхинь заhабариhаа гаранхай.

Заhабарилагдаhан тракторнууд МТМ-гэй хорёо соо зэргэлүүлэн табигдажа, туршагдажа ябуулагдаха ёhотой гээшэ. Зүгөөр, хэдэн час дотор туршажа ябуулха энэ туhатай хэрэг эдэ ажахынуудта хойнотожо байна.

Нарhатын совхоздо заhабариhаа гараад байhан тракторнуудай оройдоо 4-ниинь туршалга гараад байна. Трактор бүхэн тушаа хэгдэhэн тусхай хуудаhан дээрэ туршалгын үедэ элирүүлэгдэhэн дутагдалнууд бэшэгдэнэ, hүүлээрнь МТМ-гэй слесарьнүүд эдэ дутагдалнуудыень усадхана.

Бүхы тракторнууд энэ гуримаар туршалга гарабал, тарилгын үедэ hаадгүйгөөр, үндэр бүтээсэтэйгөөр ашаглагдаха байна бшуу. Теэд туршажа ябуулха энэ шухала хэрэгэй Яруунын совхоздошье хойнотуулагдажа байhаниинь гэмшэлтэй. Эндэ hаял хоёр механизатор тусгаар томилогдожо, тракторнуудые туршан ябуулжа эхилээ. Бүхы гусеничнэ 40 тракторайнгаа 28-ыень бэлэн болгоод байhан Тулдуунай совхоздо энэ хэрэг баhал hая эхилэнхэй.

Шалгалта хэгдэhэн зарим совхозуудта хүдөө ажахын машинануудые заhабарилга үшөө дүүргэгдээгүй байба. Хоорондоо шалгалсаhан ажахынуудай түлөөлэгшэд ямар юумэнүүдэй дутуу байhаниие нарин хёрхоор элирүүлжэ, апрель hарын эхеэр үнгэргэгдэхэ удаадахи шалгалта болотор бүхы дутагдалнуудые усадхахые бэе бэедээ дурадхаа. Яруунын совхоздо бүхы 34 сеялкэ, 160 борной бэлэн болгогдобошье, 32 плугай 8 ниинь заhабарилагдаад байна. Плугуудые заhабарилжа байhан хоёрхон хүн газар хахалалгын эхилтэр ажалаа hайн шанартайгаар дүүргэжэ үрдихэ гээшэ гү гэээн сошордолтой асуудал гарана. Хүдөө ажахын машинануудые заhабарилгаяа Нарhатын совхоз эртэнhээ яаража эхилhэн байба. Бүхы 35 плугынь, 28 сеялкэнь, хүндэ ба хүнгэн 125 борной, культиваторнууд болон элдэб катогууд үшөө намар байхада бэлэн болгогдоо hэн.

— Тулдуунай, Яруунын совхозуудай түлөөлэгшэдтэй хамта арадай хиналтын комитедэй ба хэблэлэй шалгалтын бригада зарим дутуу, шанаргүйгөөр хэhэн юумэнүүдыемнай элирүүлэн заажа, олохон сеялкэ, плугуудта тусхай тэмдэгүүдые табиба. Энэ тэмдэглэhэн дутагдалнуудыень ойрын үдэрнүүдтэ усадхахабди, — гээд Нарhатын совхозой хүдөө ажахын машинануудай талаар механик В. К. Житихин шалгалтын дүн согсолhон богони зүблөөн дээрэ найдуулаа.

Мүн Тулдуунай совхозой 1 — 2-дохи отделенинүүдтэ хадагалагдажа байhан плуг, сеялкэ болон бусад тарилгын машинануудай зариманиинь хайша хэрэг заhабарилагдаа гээд шалгагшад тэмдэглэбэ. Хоёр жэлэй саада тээ байгуулагдаhан энэ совхоз өөрын МТМ, техникэ хадагалха, заhабарилха hайн байратай болоодүй юм. Элдэб запчасть дуталдажа, ехэхэн бэрхэшээл үүсхээнэ.

Һайн шанартай үрэhэ хүрэнгөөр тарилга хэхэ гээшэ онсо шухала асуудал болоно. Шалгалта хэгдэhэн совхозуудта үрэhээ тарилгын шанарта хүргэхэ тушаа нилээдгүй анхарал хандуулагдаhан байна.

Гэбэшье дутуу дунданууд үсөөн бэшэ. 6 мянган гектарта ороohото ургамалнуудые таридаг Яруунын совхоздо 17 мянган центнер үрэhэн хаагданхай. Теэд энэнэйнь 3 мянган центнерынь лабораторно шалгалтаар гологдоо. Энэ үрэhые hэлгэхэ шухала болоно. Илангаяа Нарhатын совхоздо үрэhэнэй шанар муу. Эдэ хоёр ажахын агрономууд хэдэн hарын курсада ошонхой. Тиимэhээ энэ асуудалые шиидхэхэ хэрэг хойшолуулагдажа байна.

Гадна, трактор, машинануудай түлишэ, тоhые саг соонь зөөжэ абаха шухала. Хабарай хүдэлмэриин үедэ Яруунын совхоздо гаргашалагдаха 206 тонно дизельнэ түлишын 170 тонноньзөөгдэнхэй. Харин 200 тонно иимэ түлишэ хэрэглэхэ Тулдуунай совхозойхид цистернэнүүдгүй дээрэhээ оройдоо 41 тонно зөөгөөд байна. Бүхы гурбан совхоздо хэрэгтэй машинын тоhон тон багаар зөөгдэнхэй.

Хабарай тарилгын харюусалгата ажалые даажа гараха хүсэн—механизаторнууд болоно. Тиимэhээ кадрнуудые бүридхэхэ асуудал ойрын болзорто шиидхэгдэхэ ёhотой.

Шалгалта хэгдэhэн совхозуудта энэ талаар ехэхэн бэрхэшээл тохёолдоод байна. Тулдуунай совхоздо тарилгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдаха трактор, машинануудые жолоодохоор 114 механизатор хэрэгтэй. Гэбэшье, мүнөө оройдоо 48 хүн бии гэжэ тоологдоно. Совхоздо эмхидхэгдэhэн механизаторнуудай курсада 22 хүн hуралсана. Үшөө 10 гаран механизатор ондоо газарhаа туhалалсахаар ерэхэ.

Тиигэбэшье үшөө 40 гаран механизатор дутаха байна. Мүн тус совхоздо шофёрнуудай дутуу байhанhаа 16 автомашина ашаглагданагүй.

Тэрэшэлэн 125 механизаторай хэрэгтэй байhан Яруунын совхоздо аяар 46 хүн дутуу. Нарhатын совхоздошье олохон хүн дутана.

— Мартын хахадhаа механизаторнуудай бүгэдэ ниитын hуралсал эмхидхэхэмнай. Арбаад гаран хүн курсада hуралсахань. Багшанар томилогдоо. Гадна шефүүднай, малшадаар хүдэлдэг урдын механизаторнуудшье тарилгын хүдэлмэридэ туhалха юм, — гэжэ Яруунын совхозой ахамад инженер Ч. М. Фёдоров хэлэнэ.

Энэ жэлдэ тарилгын техникын hаадгүй хүдэлмэриие тусхай техническэ агрегадууд хангаха юм. Ажахынууд хэдэ хэдэн иимэ агрегадуудтай болонхой. Мүн заhабарилагша мастернууд МТМ-нүүдтэ, СПТУ-да hуралсал гаража байна. Тиигэжэ ажахы бүхэн 2—3 заhабарилагша мастернуудтай болохонь. Иигээд байхадаа тарилгын агрегадууд урда жэлнүүдтэ адли поли дээрэ ехэ hаатахаяа, ажалай саг гээхээ болихо.

Шалгалта олохон дутагдалнуудые элирүүлжэ, шухала хэмжээнүүдые саг дары абахыень ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдтэ дурадхаhан байна.

Рейдовэ бригадын гэшүүд:

М. П. МУНКОЕВ,
хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын ба шанарай талаар аймагай инспектор;
Н. Ю. НАМСАРАЕВ,
Нарhатын СПТУ-гай директор;
Д. ДУГАРОВ,
манай корр.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указhаа

СССР-эй ЭДЕЭ ХООЛОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН МИНИСТЕРСТВЫН ПРЕДПРИЯТИ БА ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРНШЭД, ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түсэбтэ юhэдэхи табан жэлэй даабаринуудые, абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ туйлаhан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

БУРЯАДАЙ АССР-hээ

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Гурулева Зинаида Андреевнае — Улаан-Үдэ хотын хилээмэнэй комбинадай мастер.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Апсалямова Рахиль Касимовнае — Улаан-Үдэ хотын хилээмэнэй 2-дохи заводой хүдэлмэрилэгшэ.

Киселева Лидия Ивановнае — Улаан-Үдэ хотын хилээмэнэй 2-дохи заводой лабораториин начальник.

Рахвалов Иван Митрофановичые — Тарбагатайн кондитерска фабрикын үйлэдбэриин начальник.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Бадмацыренов Соёл Доржиевичые — Ивалгын кондитерска фабрикын слесарь.

Григорьева Ульяна Федоровнае — Сэлэнгын хилээмэнэй 8-дахи заводой үйлэдбэриин пеэшэнүүдэй кочегар.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Викулина Мария Васильевнае—Захааминай хилээмэнэй 7-дохи заводой мастер.

Каширихина Мария Тихоновнае — Кабанскын жэмэс, овощ консервэлдэг заводой бригадир.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Бушуева Ангелина Ивановнае — Улаан-Үдын кондитерска фабрикын бригадир.

Солодухин Константин Кириловичые—Улаан-Үдын архиин заводой слесарь.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 2.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

ЭРДЭМ-ШЭНЖЭЛЭЛГЫН ИНСТИТУДУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДТЭ РСФСР-эй ГАБЬЯАТА УХААЛАН ЗОХЕОГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Ухаалан зохёохо ажал ябуулха талаар габьяатай байhанайнь түлөө:

РСФСР-эй ГАБЬЯАТА УХААЛАН ЗОХЕОГШЫН НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО:

Изынеев Александр Андреевичтэ—СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай естественнэ эрдэмэй институдай лабораториие даагша.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.
РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1976 оной мартын 18.

ШЭНЭ ТАСС hОНИН

ПРОФСОЮЗАЙ АЖАЛ ЯБУУЛГЫН ДАЙШАЛХЫ ПРОГРАММА

ВЦСПС-эй пленум

Мартын 18-да Союзуудай байшангай Колонно зал дотор ВЦСПС-эй пленум болобо. КПСС-эй XXV съездын дүнгүүд ба Профессиональна союзуудай шиидхэхэ зорилгонууд эндэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министрнүүд, түбэй эмхинүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадаба. ВЦСПС-эй секретарь В. И. Прохоров элидхэл хээ.

Совет арадай революционно-зохёон байгуулхы туйлалтануудай угаа ехэ дэлисэтэй, гүн гүнзэгы байhые КПСС-эй XXV съезд тон тодоор элирхэйлэн харуулаа. Съездын шиидхэбэринүүдые, партиина хуралдаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэлые совет профсоюзууд, бүхы ажалшад угаа ехэ эдэбхи, зоригжолтойгоор угтаба.

Тус съезд экономическа ба социальна хүгжэлтын саашанхи программа хараалхадаа, Профессиональна союзуудай дүүргэхэ үүргэ ба шиидхэхэ зорилгонуудые тодорхойлhон эдэнэй эрхэ болон харюусалгын эрилтэнүүдтэ бүхы хүдэлмэринь бүрин таарахаар эмхидхэхэ эрилтэ табиhан байна, — гэбэ.

Юhэдэхи табан жэлэй үеын социалис мүрысөөгөөр туйлагдаhан бүхы hайн, түрүү юумэнүүдые батадхаха ба хүгжөөхэ, арбадахи табан жэлэй түсэбэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхэ гэhэн ажалшадай үүсхэлые бүхы аргаар дэмжэхэ гээшэ бүхы профсоюзна эмхинүүдэй шухала зорилго болоно гэжэ элидхэлшэ тусхайлан тэмдэглээ.

Үйлэдбэри хүтэлхэ, хүнүүдые хүмүүжүүлхэ, ажаhуудалай ба социальна асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ профсоюзуудай, ажалшадай коллективүүдэй дүүргэдэг үүргые улам дээшэлүүлхэ шухала.

Пленумдэ хабаадагшад партиин XXV съездын үүсхэhэн политическэ ба ажалай асари ехэ дэбжэлтэ тухай тэмдэглээд, профсоюзай хүдэлмэри улам hайжаруулха зорилготой тодорхой дурадхалнуудые оруулба. Партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые, съезд дээрэ нүхэр Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл дотор заагдаhан бодомжонууд ба зорилгонуудые ВЦСПС-эй пленум хүсэд, бүрин hайшаагаад, тэдэниие хэлбэришэгүй хүтэлбэри болгохо ба гүйсэдхэхэ гэбэ.

Манай ороной ажалшад, Совет профсоюзууд коммунис байгуулалтын талаар съездын харзалhан асари ехэ программые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула хамаг хүсэеэ зорюулха байха гэжэ ВЦСПС-эй пленум профсоюзай 107 миллион гэшүүдэй үмэнэhөө КПСС-эй ленинскэ Центральна Комитедые найдуулаа.

Пленумдэ хабаадагшад КПСС-эй Центральна Комитедтэ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневтэ эльгээгдэхэ амаршалгын бэшэгые ехэ баяртайгаар баталан абаба.

(ТАСС).

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум 1976 оной апрелиин 11-нэй воскресенидэ болохоор хараалагдаhан, РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдүүдэй арадай судьянарые hунгаха hунгалтын бэлэдхэлэй ябаса тухай асуудал хаража үзэбэ.

РСФСР доторхи арадай сүүдүүдые hунгаха hунгуулиин кампани хаа хаанагүй ажалшадай политическэ ба ажалай ехэ дэбжэлтын оршон байдалда, партиин XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые, КПСС-эй ЦК-гай, ЦК-гай политбюрогой ба нүхэр Л. И. Брежневэй үрэ түгэс ажал ябуулгые бүхы улад зоной үнэн зүрхэнhөө, хүсэд бүрин hайшаалгын оршон байдалда үнгэржэ байна.

Автономито республиканууд, хизаарнууд ба областьнуудта РСФСР-эй районуудай (городуудай) арадай сүүдүүдэй арадай судьянарые hунгаха дүримтэй зохилдуулагдан, эмхидхэлэй-техническэ шухала хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Һунгуулиин округуудые, hунгуулиин участогуудые эмхидхэхэ, hунгагшадай списогүүдые табиха хүдэлмэри дүүрэнтээд, hунгуулиин участково комиссинуудта ажалшадай коллективүүдэй ба ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэдые дэбжүүлгэ эхилээ. Хүн зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдана.

Арадай судьянарай тоосоонуудые соносхохо суглаанууд үйлэдбэриин коллективүүдтэ, гражданинуудай байдаг газарнуудта болобо.

Гэхэ зуура РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум арадай сүүдүүдэй hунгалтада бэлэдхэлэй талаар тохёолдоhон дутуу дундануудта анхарал хандуулаад, эмхидхэлэй ба ойлгууламжын хүдэлмэреэ улам үргэдхэхэ, hунгуулиин кампаниин үеэр эмхидхэлэй-техническэ бүхы хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ ябадал хангахаар хэмжээнүүдые абахыень автономито республикануудай Верховно Соведүүдэй Президиумүүдтэ, Министрнүүдэй Соведүүдтэ, хизаарнуудай, областьнуудай, Москва ба Ленинград хотонуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ, автономито областьнуудай ба национальна округуудай ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдтэ дурадхаба.

Арадай судьянуудта кандидадуудые дэбжүүлхэ, бүридхэлдэ абтаhан кандидадуудтаи hунгагшадай уулзалгануудые эмхидхэхэ суглаануудые бэлдэхэ ба үнгэргэхэ асуудалда Президиум онсо анхарал хандуулаа.

(ТАСС).

СССР-эй НАУКАНУУДАЙ АКАДЕМИИН ХАМТЫН СУГЛААН

МОСКВА. (ТАСС-ай корр.). СССР-эй Наукануудай академиин жэлэй хамтын суглаанай сесси тараба.

СССР-эй Наукануудай академиин президиумэй эрдэмтэ ахамад секретариин уялгые саг зуура дүүргэгшэ, академиин гэшүүн-корреспондент Г. К. Скрябин 1975 ондо Науканүүдай академиин бүтээhэн ажал хэрэгүүд тухай элидхээ. Тиихэдээ совет эрдэмтэдэй ажал ябуулгын шухала шухала шэглэлнүүд тухай тоосоое суглараrшадай анхаралда табиба. Социалис оронуудай академинүүдтэй манай академиин хани ёhоной харилсаа холбооной улам үргэдэжэ, капиталис гүрэнүүдэй научна түбүүдтэй холбооной бэхижэжэ байhан тухай хөөрэбэ.

Академиин эмхидхэлэй ажал ябуулгые улам hайжаруулха, орон доторхи эрдэм-шэнжэлэлгын бүхы хүдэлмэри тааруулан эрхилхэ хэрэгтэ тэрэнэй дүүргэдэг үүргые улам нарижуулан hайжаруулха тухай асуудал элидхэл доторнь горитой hуури эзэлээ.

Академигууд В. А. Котельников, В. А. Кириллин, А. А. Логунов, Ю. А. Овчинников, Г. Н. Федосеев болон бусад элидхэл тушаа үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри бэелүүлхын түлөө

БҮГЭДЭ НИИТЫН ДУНДА ҺУРАЛСАЛ

«Научно-техническэ дэбжэлтын эрилтэнүүдтэй зохилдуулан, ажалшадай культурно-техническэ, юрэнхы эрдэмэй хэмжээе хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, хүдэлмэришэдэй мэргэжэл ехэтэй кадрнуудые, мэргэжэлтэдые бүри һайнаар бэлэдхэхэ зорилгонуудай ёһоор арадай гэгээрэл саашадань хүгжөөхэ, — гэжэ КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри соо хэлэгдэһэн байна. Энэ хадаа манай үеын гол зорилго болоно. Энэ ехэ зорилгын нэгэниинь хадаа бүгэдэ ниитын дунда эрдэм хүгжөөлгэ мүн.

Бүгэдэ ниитын дунда һуралсал гүйсэд бэелүүлхын тула үнгэрһэн табан жэлэй туршада манай республикада юун хэгдэһэн байгааб гэжэ гэдэргээ эрьен хаража үзэе.

1971 ондо республикын һургуулинуудта найман класс дүүргэгшэдэй 78 процентнь дунда эрдэм олохоёо саашаа һурадаг байбалнь, 1975—1976 онуудай һуралсалай жэлдэ 96,5 процент болоо. Харин Кабанскын, Хэжэнгын, Хойто-Байгалай, Баргажанай аймагуудта, Улаан-Үдын һургуулинуудта 97 процентһээ дээшэ болонхой. Иимэ дүн туйлахынь тула эмхидхэлэй горитойхон хүдэлмэри ябуулагдана гэжэ ойлгохоор бээзэ.

Республикын томохон аймагуудай нэгэн болохо Кабанскда арадай гэгээрэлэй бүхы талаар туйлагдаһан амжалтын жэшээе харахаар байна.

Тус аймагай һургуулинуудта һуралсалай болон коммунис хүмүүжүүлгын шанарые эрид һайжаруулхын тула тодорхой хэмжээнүүд бэелүүлэгдэһэн байгаа. Тиигэжэ нэгэ класста хоёрдохёо үлэдэг һурагшадай тоо һуралгүй үсөөрөө. Һуралсалай шанар һайжараа. Аймагай һургуулиин бүхы һурагшадай 99,1 процент муу сэгнэлтэгүйгөөр һурана.

Гадна һурагшадай дундаһаа һургуулияа орхихо ябадал үсөөрөө. Нёдондоной һуралсалай жэлэй дүн хаража үзэхэдэ, аймагай һургуулинуудта найман жэлэй саадатаа 1-дэхи классуудта абтаһан 1.000 һурагша бүхэнэй 926-ниинь найман класс дүүргэһэн байна.

Һургуулинуудай һуралсалай болон материальна үндэһые һайжаруулгаар хэмжээнүүд абтана. Аймагай һургуулинуудта һуралсалай 289 кабинет бии болгогдоо. 1975—1976 онуудай һуралсалай жэлэй эхиндэ 640 һурагшадай һууритай хоёр һургуули баригдажа, ашаглалгада үгтөө, 140 хүнэй һууритай хүүгэдэй саад баригдаа, арадай гэгээрэлдэ хабаатай бусад барилга хэгдээ. Аймагай олонхи һургуули нэгэ ээлжээндэ хэшээлээ хэдэг болоо.

Багшанарай бүридэлэй шанар жэлһээ жэлдэ һайжарна. Эхин классуудта бултадаа таатай эрдэмтэй багшанар хүдэлдэг. 4—10-дахи классуудта хүдэлдэг багшанарай 87 процент дээдэ эрдэмтэй.

Бүхы эдэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар Кабанскын аймагта арадай гэгээрэлэй талаар үнгэрһэн **табан жэлэй гол зорилгонууд** бэелүүлэгдээ гээшэ.

Юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудые һуралсалай шэнэ жэлдэ эрхимээр бэлдэхын түлөө, залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда эрдэм бэелүүлхын ба хүдөөгэй һургуулиин хүдэлмэриин арга боломжо һайжаруулхын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Кабанскын аймаг илажа, 1-дэхи һуури эзэлээд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, облпрофсоведэй 1975 оной декабриин 10-най тогтоолоор дамжуулгын Улаан туг, мүнгэн шанда хүртөө һэн.

Улаан-Үдын һургуулинуудай багшанарай коллективүүд бүгэдэ ниитын дунда һуралсалай зорилго бэелүүлгээр горитой амжалта туйлаа. Анхан 1-дэхидэ ороһон бүхы һурагшад найман класс дүүргэдэг болоо, нэгэшье үхибүүн нэгэ класста хоёрдохи жэлээ үлөөгдэхэеэ болёо, наймадахиие дүүргэгшэдэй 98,2 процент дунда эрдэм абахаар һурана.

Һуралсалай шэнэ жэлдэ эрхимээр бэлдэхын түлөө, залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлхын түлөө Россин Федерациин хотонуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Улаан-Үдэ илагшадай тоодо орожо, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын, РСФСР-эй гэгээрэлэй, дээдэ һургуулиин болон научна эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай республиканска комитедэй дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдажа, мүнгэн шанда хүртөө юм.

Республика дотор эрхимээр хүдэлжэ, урдаа табигдаһан зорилгоёо һайн шанартайгаар бэелүүлжэ байдаг хэдэн арбаад һургуулинуудые нэрлэжэ болохоор юм.

Жэшээнь, Захаминай аймагай Санагын дунда һургуулида найман жэлэй урдатаа нэгэдэхидэ абтагшадай 98 процентнь нёдондо наймадахи класс дүүргэжэ гараа. 1971 ондо эройдоо 83 процент байһан юм. Тэрэ һургуулиин харьяата нютагта найман класс дүүргээгүй залуу наһанай нэгэшье хүн байхагүй. Тус һургуулиин бүхы һурагшадай 99 процент муу сэгнэлтэ абадаггүй.

Санагын һургуулиин һурагшад — буряад яһанай үхибүүд. Тиимэһээ һургуулиин хүтэлбэрилэгшэд, багшанар ород болон буряад хэлэ, бусад предмедүүдые заалгые эрид һайжаруулха зорилго табиһаниинь тон зүб.

Үнгэрһэн табан жэлэй туршада һургуулиин һуралсалай болон материальна үндэһэн бэхижүүлэгдээ. Һургуули типовой байшантай болонхой, һайн интернадтай. Үшөө һуралсал-үйлэдбэриин комбинат баригдажа байна.

Тус һургуулида багшанарые шэлэхэдээ, тон ехэ эрилтэтэйгээр хандадаг. Өөһэдынь һургуули дүүргэгшэдэй дундаһаа багшын ажалда дуратай гэжэ элирүүлэгдэһэн залуушуулые пединститудта эльгээдэг гурим тогтонги. Дээдэ эрдэмтэй багша боложо гарахадаа, тэдэнэр түрэл һургуулидаа бусадаг. Анхандаа тус һургуули дүүргэһэн 20 гаран хүн мүнөө тэндээ багшалжа байна.

С. А. Тармаев гэгшэ 13-дахи жэлээ Санагын һургуулиие толгойлно. Тэрэ хадаа ехэ бодолготой, бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ мүн.

Хэрээтын, Элхиин, Михайловкын, Хяагтын 2-дохи, Баргажанай, Каменска, Холтосоной, Хэжэнгын болон Улаан-Үдын 1-дэхи, 2-дохи, 3-дахи, 14-дэхи, 20-дохи гэхэ мэтын дунда һургуулинууд эрхимүүдэй тоодо ороно.

Иигээд ерэхэдээ, юрэнхы эрдэмэй үдэрэй дунда һургуулинууд хадаа залуушуулай гүйсэд дунда эрдэм абахаар гол харгы зандаа үлэхэ гэһэн тобшолол хэгдэхэ байна. 1975 ондо 10,6 мянган хүн дунда һургуули дүүргээ гэхэ гү, али дунда эрдэм олоһон бүхы залуушуулай 60 процент болоно бшуу.

Гэбэшье дутуу дунда юумэн бии даа. Зарим аймагуудта бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлгэ үшөө һанаһанда хүрэнэгүй. Жэшээнь, Зэдын, Прибайкалиин, Загарайн, Сэлэнгын аймагуудта найман класс дүүргэгшэдые дунда һуралсалда хамжуулгаар 1976 оной дүн хадаа республикын дүнһөө доошоо байха юм.

Зарим аймагуудта 9—10 классуудһаа гаража ошохо ушар үзэгдэнэ. Жэшээнь, нёдондоной һуралсалай жэлдэ Хорин аймагта 9—10-дахи классуудта һуража байгшадай 14,1 процент һургуулияа орхиһон байна. Мүн баһа Баунтын, Баргажанай, Зэдын аймагуудта тиимэ ябадалнууд бии.

КПСС-эй XXV съездын зүгһөө бидэнэй үмэнэ табигдаһан зорилго бэелүүлхын тула манай республикын арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд партийна организациин хүтэлбэри доро тодорхой хэмжээнүүдые хараалха байна. Жэшээлэн хэлэбэл, 1980 он болотор 4—10-дахи классуудта бүхы багшанар дээдэ эрдэмтэй болгогдохо ёһотой. Гадна хүдөө нютагуудта хүдэлдэг багшанарые тэдэнь нютагжуулхын тула һайн байра байдалаар хангаха хэрэгтэй. Тэрэ талаар сельскэ болон сомоной Соведүүд ехэ үүргэ бэелүүлхэ болоно.

Зарим ушарта һургуулиин барилга нобшордог. 1975 ондо барилгашадай гэмээр Дээдэ-Тайлсада, Хүсөөтэдэ, Доодо-Ивалгада, Наушкида һургуулинуудай байшангай барилга дүүрээгүй һэн.

Мүнөө үедэ тэдэнэй барилгые һаатуулангүй, 1976 оной сентябриин 1-дэ эдир үетэндэ эрхим бэлэг бариха ёһотойбди.

Мүнөө үедэ хүдөө нютагуудта һургуулиин барилга хадаа интернадтай, багшанарай байратай нэгэн доро, хамта хэгдэхэ ёһотой. Республикын Госплан, Хүдөө ажахын министерство хадаа шэнэ һургуулиин проект зохёохо доо, тиимэ комплексно барилга хараалха зэргэтэй.

Энээнтэй дашарамдуулан, 1980 он болотор городуудай болон хүдөөгэй бүхы һургуулинууд кабинетнэ гуримда гүйсэд оруулагдаха ёһотой.

Залуушуулай бүгэдэ ниитын дунда һуралсал бэелүүлгэдэ хүдэлмэришэн-залуушуулай һургуули бага бэшэ үүргэ дүүргэдэг. 1975—1976 онуудай һуралсалай жэлдэ республика дотор үдэшын болон заочно 76 һургуули хүдэлнэ.

Хүдэлжэ байһан залуушуулай юрэнхы эрдэмэй шанарые һайжаруулха хэрэгтэ хүдөө ажахын зургаанууд, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд анхарал хандуулха уялгатай.

Шанарые, аша үрые эрид һайжаруулха зорилго табиһан 10-дахи табан жэлэй туршада арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд бүгэдэ ниитын дунда һуралсалые һайжаруулхын түлөө тэмсэхээр зоригжонхой.

С. ДМИТРИЕВ,
Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Хүндэлэлэй Тэмдэг орденто Кабанскын совхоз гол һалбарнуудаа томодхожо, тусхай шэглэлтэй болгохо талаар горитой хүдэлмэри хэһэн байна. Тиин үнгэрһэн табан жэлэй туршада үнеэдэй 9 томо комплекс баригдажа ашаглалгада тушаагдаа юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колесово һууринда баригдаһан 400 үнеэнэй багтаамжатай шэнэ комплекс соо һаалишад (зүүн гарһаа) Галина Чумакова Татьяна Лескова хоёрой байхые харанат.

В. МАТВИЕВСКИЙН фото.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

Юһэдэхи табан жэлэй туршада Сэлэнгын совхоздо шэнэ барилганууд олоор бодхоогдоо. Үйлэдбэриин болон ажаһуудалай барилгада энэ үе соо хоёр миллион түхэриг гаргашалагдаа гэхэ гү, али наймадахи табан жэлэйхиһээ 500 мянган түхэригөөр үлүү болоно.

Малшадта зорюулагдаһан барилганууд илангаяа олоор бодхоогдоо. Малшадай байрладаг гушаад газарта 1800 дүрбэлжэн метр талмайтай (189 мянган түхэригэй) олон гэрнүүд ашаглалгада тушаагдаа. Энэнь урдахи табан жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ болоно. Совхозой түбэй бууса шадар 2 байратай 25 шэнэ гэр баригдаа.

Тэрэшэлэн Билюутэ, Баян-Гол нютагуудта мүнөө үеын оньһон зэмсэгээр түхеэрэгдэһэн тус бүридөө 500 тонно оорооһо таряа сэбэрлэхэ тоогууд баригдаба. Тэдэнь нэгэ час соо 10 тонно оорооһо сэбэрлэхэ аргатай. Тэрэшэлэн тус бүридөө 600 хониной багтаамжатай 18 шэнэ байра баригдаа. Совхозой гурбан отделенидэ электрын элшэ хүсөөр хүдэлхэ 85 машинкатай хайшалалгын пункт түхеэрэгдээ. Нарһатын отделенидэ 50 хүнэй һууритай уужам һаруул клуб ашаглалгада үгтэбэ.

Совхозой МТМ-эйн дэргэдэ шэнэ столово баригдаһан, Вершинскын үүлтэртэ малай фермэ дээрэ хүшэр хүндэ хүдэлмэри оньһожоруулагдаһан байна.

АЖАЛАЙ ВЕТЕРАНУУДАЙ СУГЛААН

Һаяхан Гусиноозерск хотодо ажалай ветерануудай суглаан болобо. КПСС-эй Сэлэнгын райкомой промышленно-транспортна таһагые даагша В. А. Федянин «Юһэдэхи табан жэлэй дүнгүүд» гэһэн һонирхолтой элидхэл хээ.

Үгэ хэлэһэн ажалай ветеранууд байгаали хамгаалха хэрэгые эрид һайжаруулха, городоо болбосон түхэлтэй болгохо, набшаһата модонуудые, сэсэг тариха тухай хөөрэлдөө.

Р. БАЛДАНОВ,
манай корр.

ЭЗЭН ЕҺООР БҮТЭЭСЭТЭЙГЭЭР АШАГЛАХАДА

Партиин XXV съезд дээрэ баталагдаһан «СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд» дотор хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые томодхожо, хүсэд оньһожоруулха ба материально-техническэ баазыень улам бэхижүүлхэ хүдэлмэреэ эмхитэй һайнаар ябуулха тухай тодорхойгоор хэлэгдэһэн байна. Хараад үзэгты даа, һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай колхоз, совхозууд шэнэ түхэлэй машина, техникээр нилээд хангагдаа гээшэ. Тобшолон хэлэбэл, үнгэрһэн юһэдэхи табан жэлэй хугасаада аймагуудай ажахынуудта трактор, автомашина, комбайн болон газар элдүүрилхэ, тарилга хэхэ, ургаса харууһалха элдэб янзын машинанууд урдэ жэлнүүдэйхидэ орходоо жэшээлэшэгүй олоор үгтэһэн байна. Гансахан 1971—1975 онуудта республикымнай колхоз, совхозууд наймадахи табан жэлэйхиһээ нэгэ мянга шахуу трактор, 1.700 комбайн, 2.100 автомашина олоор абаһан гэхэ гү, али машинно-тракторна паркнь үндэһөөрөө хубилгагдан шэнэлэгдээ. Тиигэжэ мүнөө ажахынууд гол түлэб 1971—1975 онуудта бүтээгдэһэн комбайнуудаар хангагданхай. Гадна автомашинануудайнь тон олонхи процентнь заводһоо гаргагдаһаар табан жэлһээ үлүү хүдэлгэгдөөгүй. Мүн бусад машина, техникэнь бүри һаяһайл абтанхай, шэнээрээ зандаа байна. Тиихэдэ тракторнуудыншье баһал шэнэ, заводой конвейерһээ гараһаар оройдоол 3—4 жэл болонхой юм байна. Хэрбээ 1970 ондо республикымнай ажахынуудай бүхы тракторнуудай 10 процентнь 10 жэл, харин 45 процентнь табан жэл хүдэлгэгдэһэн байбал, мүнөө колхоз, совхозуудта арбаад жэлэй саадатаа абтаһан трактор огто харагдахагүй. Энэ юун тухай хэлэнэб гэбэл, мүнөө үедэ республикымнай ажахынууд хүсэ ехэтэй, шэнэ түхэлэй машина, техникээр хүсэд хангагдажа захалһаниинь үшөө дахин гэршэлнэ.

Хүдөө ажахыда научно-техническэ дэбжэлтэ гансашье машинно-тракторна парные үргэдхэжэ, шэнэдхэлгээр хизаарлагдаха бэшэ, мүн бии байгаа трактор, автомашина, комбайнуудаа һаадгүй, бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, эзэн ёһоор ашаглаха болонобди. Һүүлэй жэлнүүдтэ хэгдэһэн шэнжэлгэнүүдэй дүн согсолон харахада, түрүү колхоз, совхозуудта, мүн дүршэлтэй механизаторнуудта даалгагдаһан трактор, оньһон түхеэрэлгэнүүд бүтээсэтэйгээр хүдэлгэгдэжэ, гаргашаяа түргэн харюулна.

Илангаяа тракторнуудай али зэргын бүтээсэтэйгээр хүдэлгэгдэдэг байһые элирүүлхын тула республикынгаа бүхы колхозуудые (хойто аймагуудай ажахынуудые оруулангүй) табан бүлэг болгон хубаарилан байнабди. Тиихэдээ тракторна паркаяа хэр ашагладаг байһые, мүн жэлэй туршада трактор бүхэнөөр хэгдэһэн ажалай хэмжээе хараада абтаһан байна. Шэнжэлэлгэ, вэргэсүүлгын дүнгүүдые согсолон харахада, нэгэдэхи бүлэгтэ ородог колхозуудай хуряаһан тарянай центнер бүхэндэ гаргашалагдаһан гаргаша табадахи бүлэгэйхидэ орходоо 3,6 дахин ехэ байшоо. Гадна трактор бүхэнөөр хэгдэһэн хүдэлмэриин хэмжээн табадахи бүлэгэй колхозуудта нэгэдэхи бүлэгэйхиһөө 80 процентээр ехэ болоһон байна гэхэ гү, али дээдэ бүлэгтэ ороһон ажахынууд машина, тракторнуудаа түхэреэн жэлэй туршада һаадгүй ашаглажа, бүтээсыень эрид дээшэлүүлжэ шадана. Богонёор хэлэхэдэ, табадахи бүлэгтэ ороһон колхозуудта трактор бүхэнөөр хэгдэхэ ажалайнь хэмжээн нэгэдэхиһээ үлүү ехэ бэшэ, харин эндэ техникэнь ашаүрэтэйгөөр, бүтээсэтэйгээр хүдэлгэгдэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй.

А. ДЕРИГ...
ВАСХНИЛ-ай С...
отделениин Б...
комплекс...
шэнжэлэлгы...
хүдэлмэр...

ҮШӨӨ ОРОЛДОСОТОЙГООР ХҮДЭЛХЭБДИ

Ленинэй ордено Борьёогой совхозой тракторист Илларион Георгиевич Филиппов бэрхэ, ажалша хүн гэжэ суурхаһаар үнинэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тракторист И. Г. Филиппов.

А. НИМАЕВАЙ фото.

Хэн амтатай, шэмэтэй эдеэ эдихэ дурагүй байхаб даа. Энэ талаар манай столовын тогоошод ехэ оролдолго гаргажа байдаг. Хүн зоной һанаһанда хүрэхэ, тэдэниие баясуулха гээшэ хүндэтэй хэрэг ааб даа.

Манай столоводо орожо эдеэлхэ дуратайшуул яһала олон юм.

Юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые сагһаань урид декабрь һарын эхеэр дүүргээ һэмди. Табан жэлэй түсэбэй ёһоор, хамта 1 миллион 707 мянган түхэригэй эдеэ хоол бэлэдхэгдэхэ, худалдагдаха зэргэтэй һаа, тэрэнээ үлүүлэн хоёр мянган түхэригэй эдеэ хоол худалдагдаа.

Партиин XXV съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ коллективнай оролсоод, энэ жэлэйнгээ түрүүшын хоёр һарын түсэбые сагһаань урид дүүргэһэн байха юм.

Эрхим һайнаар хүдэлжэ байһан, баян дүй дүршэлтэй тогоошод манда олон. Жэшээ болгон дурдахада, О. Хамуева, Г. Данзанова, Б. Черных, З. Борисова гэгшэдые нэн түрүүн нэрлэжэ болоно.

Арбадахи табан жэл соо манай столовын коллектив бүри һайнаар хүдэлжэ, шэнэ амжалта туйлахаар зоригжонхой.

М. БАНЗАРГАШЕЕВА,
Хорнин аймагай райпогой нэгэдэхи столовые даагша.

Ломбо Сергеевич Петинов бүхы наһаяа авиацида зорюулһан хүн юм. Тэрэ манай республикада түрүүлэн самолёдуудай ерэхэдэ аймаг, нютагууд дээгүүр ниидэн үнгэрхэдөө бултаниие гайхуулдаг, омогорхуулдаг байһан.

Улаан-Үдын авиапредприятида лётчигоор 40 гаран жэлэй туршада хүдэлһэн нүхэр Петиновэй энгэртэ олон тоото шагналнууд жэрылдэдэг. Тэрэ республикын үнинэй хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа Хани барисаанай ордендо бусадһаа түрүүлэн хүртэһэн юм.

Авиациин ветеран Л. С. Петинов мүнөө түрэл предприятидаа диспетчерээр хүдэлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. С. Петинов ажалдаа.

А. СУЛТАНОВАЙ фото.

Зураглал

ҮДЭШЫН ЖАБАР

Бүхэли үдэртөө дулаахан, һалхигүй байба. Хонид бургааһа шугын хагданда байратайгаар бэлшэнэ. Энэ жэлдэ саһан хаа хаанагүй бага. Рэгзэн морёо хүтэлэнхэй, даараһан янзагүй, хонидоо үбэлжөөн тээшэнь туухаяа забдаба.

Үдэшын жабар бууба. Рэгзэн хонидоо туужа ябахадаа, өөрынгөө ажабайдалай намтар тухай уран зохидоор сэдьхэжэ, ажал хэрэг тухайгаа баяртайгаар бодожо ябаа һэн...

Рэгзэн анха түрүүн хонишон болоһон жэлээ элихэн һанадаг. Зунай һайхан саг һэн. Үбһэндэ оролгын түлэг халуун үе. Зургаан зуугаад һубай хонидые даажа абаад байхадаа, тиимэ амар хэрэг бэшэ байна гэжэ бодоо һэн. Совхоздо юундэшьеб морид хомор байһан юм, түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, хонидоо ябагаар адуулаа. Хони адуулжа үзөөгүй хүндэ түрүүшээр эдэ «бүмбэгэр сагаануудна» юу хээ харуулаа һааб даа. Рэгзэн хүлэйнгөө холотор сагаан добо дээгүүр хонидоо ээрээд, хэршье зобоо туляа һаа, зоригоо мүхөөгүй. Хооһон талада хонид яахаяа байжа үгэхэб даа. Үглөөдэрынь үбһэ ногоотой, шугы боролжын оёорто хонидоо Рэгзэн оруулжа, амарһан шэнги болоо һэн.

Хэды хоноһон хойно совхозэй зоотехник хони адуулха моритой болгобо. Хони даажа абаа хадаа үбэлэйнь хоол бэлдэхэ шухала. Арбаад хоногто хонидоо адуулаад, үбһэ сабшахаяа байраар тэрэ гараа һэн. Орондонь һургуулингаа амаралтын үедэ байһан хүүгэдынь хонидыень адуулжа захалба.

Рэгзэн тэрэ зун 500-аад центнер сэл хүхэ үбһэ һүрилжэ бэлдээ бэлэй.

Тэрэ гэһээр арбаад жэл үнгэршэбэ. Рэгзэн Цыбжитов — совхозойнгоо эрхим хонишодой нэгэн.

Хүн гээшэ ажал хэрэгээрээ нүхэдэйнгөө дунда хүндэлүүлжэ ябадаг. Тиимэл хадань талын хонишоной нэрэ урин дулаахананаар Чисаанын хүн зоной дунда хэлэгдэдэг болобо.

...Январь һарын янгинама хүйтэн. Үндэр Хушуунай сагаан хуһан тужа сэн бүнгөөр бүрхөөгдэнхэй, шэмэрүүн жабарта хайруулан, холоһоо сайрана. Эндэ хуһан тужын урда хормойдо Рэгзэнтэнэй гэр байра, хонидойнь хашаа тобойлдодог. Үдэшын жабар Харгааһата голоор шууяна. Бахананууда оройгоор татагдаһан зайн галай түмэр утаһад жабарай эршэтэ хүсэндэ диилдэн, уянгата хүгжэм зэдэлүүлэн гүнгинэнэ. Гэрһээ урдуурхана шарлан харагдаһан тарнанай талмай дээрэ дүн сагаан хонид хушууран бэлшэнэ. Байрада дүтэлжэ ябана. Газаа жабар шанга.

Эгээл энэ үедэ Рэгзэнэй үбэлжөөндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай, хонишон газаагаа моринойнгоо эмээл заһажа байба. Хараха янзада, дүшөөд гаража ябаһан шамбай бэетэй юрын лэ хүн хүндэмүүшэ зангаар бидэниие угтажа байба. Ажал хэрэгтэйнь танилсаха, һони һорьмой тухай хөөрэлдэхэ зорилготой ерэһэнээ хэлэхэдэмнай, баясажа, хониёо хаагаад, сүлөөтэй болохоб гээ һэн.

Мүнөөнэй хонишоной гэр соо үгы юумэ үгы. Гэр соонь арюун сэбэр, гэрэлгэй, һаруул. Сүлөөтэй сагтаа радио шагна, сэнхир экранай һониниие дуран соогоо хара. Рэгзэн Цыбжитовэйдэ ороходомнай, Доржо-Ханда нүхэрынь Загаһата тосхон хэрэгээр ябашаһан үгы, гэртэнь багахан үхибүүд наадажа байба. Рэгзэнэй Нима хүбүүн үхибүүдые һамааруулан наадхуулна. Хонишоной гэр бүлын байдал нимэ.

Уданшьгүй Рэгзэн Цыбжитов орожо ерэбэ. Ажал хэрэг тухайнь хөөрэлдэжэ нилээд удаан һуушабабди. Рэгзэн ажалай дабшалта, амжалта тухай һурахадамнай:

— Хонишоной ажал гээшэ хэды жэлэй урда хүндэшэг байһан һааб даа. Мүнөө хүндыень мэдэдэггүйб. Гол түлэб зунай сагта үбһэ хоолыень хонидтоо бардамаар бэлдэдэгби. Зунай, намарай сагта хонидоо эдеэлсэтэй һайн газарта ябуулжа таргалуулдагби. Хони гарзалуулха гэжэ мэдэдэггүйб, мүнөө 601 толгой һубай хонидые харууhалжа байнаб, — гээд даруухананаар хэлээ һэн.

Энэ үнгэрһэн зун хонишон 400-аад центнер һайхан үбһэ соможо бэлдээ. Газаань үбһэнэй хорёо соо обоолһон һолоомон тобойлдоно. Үбэлэй шанга хүйтэнһөө Рэгзэн айнагүй, үбһэ тэжээл хонидтоо бардамаар бэлдээ ха юм.

Эрхим хонишоной ажал тухайгаа хөөрэжэ байхада, хэды жэлэй урдахи хонишоной ажал мүнөөнэйхитэйнь зэргэсүүлжэ, һуугаа һэм. Мүнөөнэй хонишодой ажал һураггүй хүнгэн болоо гэхэдэ, алдуу болохогүй. Нэн түрүүн отара бүхэндэ худаг малтагданхай, хонид бүлеэн уһа ууха арга боломжотой болоо. Үбһэ тэжээлыень трактораар шэрэжэ, хорёодонь оруулна.

Рэгзэн Дампилович Цыбжитов үбэлэй сагта хонидоо хээрэ адуулжа, үбһэ хоолоо алмана. Иигэжэ совхозой эрхим хонишон үнгэрһэн 9-дэхи табан жэлэйнгээ түсэбые эрхимээр дүүргээ.

Газаа үдэшын жабар шууяна. Үглөөгүүр эрхим хонишон дахяад хонидоо адуулха. Шэнээр абтаһан уялгаяа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын тула Рэгзэн Цыбжитов ажалай шэнэ эршэтэ жолоо батаар адханхай. Талын хонишондо ажалай амжалта, ажана һайхан жаргал юроое!

В. ЧИМИТОВ.
Хэжэнгын аймаг, Загаһатын совхоз.

ЗАЛУУХАН БАСАГАДАЙ ЗАЛ...

Республикымнай дунда һургуулинуудые дүүргэһэн залуу басагад, хүбүүд түрэл нютагтаа үлэжэ, механизатор, хонишод, һаалишадаар хүдэлдэг һайн заншалтай боложо байна.

Нёдондо жэл Баян-Голой дунда һургуули дүүргэһэн 14 басагад түрэл колхоздоо һаалишадаар хүдэлхөө үлөө һэн. Мүнөө тэдэнэр Үржэлэй һү һаалиин фермэ болон шэнэ баригдаһан комплексдо хүдэлнэд. Залуу һаалишадай байхаар дулаан гэр колхоз барижа үгэһэн юм. Тэдэниие ажалай дүй дүршэлдэ һургахаар бэрхэ һаалишад коммунистнууд Роза Батуевна Доржиева, Маргарита Аюшеевна Базарова гэгшэд томилогдоһон байна. Мүнөө эдэ һаалишад залуу нүхэдөө дахуулан, хорёод жэл хүдэлжэ ябаһан ажалдаа, баян дүй дүршэлдөө һурган хүмүүжүүлнэ гээшэ.

— Басагадтнай хэр хүдэлнэб? — гээд Роза Батуевнаһаа асуухадамнай, тэрэ миһэрээд:

— Малшадай хүүгэд һэн тула, ажал хэхэдээ дүршэлтэй бэрхэнүүд юм. Зүгөөр залуу гүлмэрхэнүүд хадаа хүшэр хүндэ ажалда үшөөл хүшэ хүрэнэгүй, эсэнэ сусана янзатайнууд. Эндэл, бидэ, наһажаал һаалишад тэдээндээ шадаха зэргэдээ туһална. Дүнгэлсэнэ гээшэбди — гэжэ хэлэбэ.

Нэгэ жэл хүдэлөөд, эдэ басагад институдуудта орохо хүсэлтэй. Тиихэдэнь колхозой зүгһөө али болохо туһаламжа хүргэгдэхэ байна. Тиимэһээ басагад мүнөөнһөө сүлөө сагтаа 10-дахи классайнгаа юмуудые дабтан үзэжэ эхилэнхэй. Энээндэнь колхозой парткомой, ВЛКСМ-эй комитедэй зүгһөө туһа хүргэгдэнэ. Гансал Баян-Голой дунда һургуулиин багшанар шабинартаа юундэшьеб анхарал хандуулдаггүй байна.

Залуу һаалишад ажал хэхэһээ гадна, колхозойнгоо уран һайханай концерт бэлдэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

2-дохи фермын залуу һаалишад Софья Мункуева, Тамара Будаева, Зина Сабхандаева, Дулма Очирова, Галина Бадмаева гэгшэдтэй уулзаад:

— Хэнтнай ямар институдта орохо хүсэлтэйб? — гээд, һонирхоходом, булта нэгэн дуугаар:

— Хүдөө ажахын институдта орохобди, гээд, харюусабад. Энэ ехэл һайшаамаар. Эхэ эсэгэнэрээ халан абаха дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэд болохонь дамжаггүй.

— Һаалишанай мэргэжэлдэ хэр зэргэ һуража байнаб? — гээд басагадһаа асуухадам, Тамара Будаева:

БУХЫ АНХАРАЛАА — МАЛШАДТА

...нютагай Соведүүдэй ажал ...гые hайжаруулха асуу... парти болон прави...ство айхабтар ехэ ан... хандуулна. Энээн ту... КПСС-эй XXV съезд ... үшөө дахин онсолон ...тэгдэhэн байна. Ажал... hуудал байдалай, соё... медицинын ба худалдаа ...анай эрилтэнүүдые хан... хэрэг сомоной Соведэй, ...эй гүйсэдхэхэ комитедэй ...эриин гол асуудалнуу...вэгэн болодог. Энэ асуу... бидэнэй үдэр бүриин ... ябуулгада онсо hуури ...э. Ушарынь юуб гэбэл, ... Санагын совхозой ...уhа малай гүүртэнүүд ... hууринhаа 50—60 кило...эй зайда оршодог, тэндэ ... арбаад хүн ажалладаг ... Тиимэhээ тэдэнэй үдэр ... хэрэглэмжые шадаал ... hайнаар хангаха хэрэгтэй ... бшуу.

...тын адууhа малай үбэл... урда тээ малшадай ...мжэ хангаха тухай ...дал сомоной Соведэй сес... харгдаhан байгаа. ... зүбшэн хэлсэлгэдэ ...едэй депутадууд, сов... эмхи зургаануудай ...эрилэгшэд эдэбхитэй... хабаадалсажа, өөhэдын... hанамжа, дурадхалнуу... оруулаа hэн. Тодорхой ... шиидхэбэри сесси дээрэ ..., тэрэниие бэелүүлхэ ...тэ сомсоведэй гүйсэдком ... анхарал хандуулаа.

... түрүүлэн Санагын ...тково больницын хүдэл...лэгшэдэй ажал тухай ...оноор хэлэе. Энэ ...шада сомсоведэй депу... О. П. Лосова аhамад вра... ажаллана. Энэ нүхэр ...рита хүдэлмэридөө ...сотойгоор хандажа, олоной дунда хүндэтэй болонхой. Тиихэдэ депутадай уялгые hайнаар дүүргэнэ.

Больницын хүдэлмэрилэгшэд малшадай элүүр энхые, фермэ болон гүүртэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулна. Долоон хоногтоо нэгэ удаа холын гүүртэнүүдтэ ошожо, тэндэхи малшадай бэеын элүүрые шалгадаг, алибаа туhаламжа хүргэдэг гуримтай. Тиигэхэ зуураа гүүртэнүүдтэхи медицинскэ аптечкэнүүдтэ эм дом нэмэдэг, ариг сэбэрые сахиха асуудалаар малшадай дунда хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байна. Больницын хүдэлмэрилэгшэдэй оролдосотой ажалай ашаар манай совхозой малай гүүртэнүүдтэ ариг сэбэрые сахиха хэрэг hүүлэй үедэ нилээд hайжаржа байна.

Соёлой байшанда тусхай мэргэжэлтэй хүнүүд хүдэлдэг боложо, ажалынь хараа байса hайжараа. Эндэ арадай хоор, «Ажалай сууряан» гэhэн агитбригада эмхидхэгдэнхэй. Дунда hургуули дүүргээд, совхоздоо хүдэлжэ байhан залуушуул, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, багшанар арадай хоорой, агитбригадын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэр репертуараа саг үргэлжэ шэнэлээд, соёлой байшанда, мүн холын гүүртэнүүдтэ ошожо, концерт харуулна. Эдэмнай үбэлэй сагта машинаар, зундаа эмээл морёор малшадта айлшалдаг гуримтай.

Агитбригадын хүдэлмэри hайжаруулха хэрэгтэ республикымнай ниислэлэй театрнуудай артистнар ехэ туhаламжа хүргэнэ. Жэшээнь, Татьяна Гергесова, Альбина Майорова гэгшэд энэ үбэлдөө Санагада ерэжэ, соёлой байшангай хүдэлмэридэ туhалhан байна. Энэ туhаламжын ашаар уран hайханай Бүхэсоюзна фестивалиин түрүүшын шатада манай соёлой байшангай эдэбхитэд хабаадажа, аймаг дотороо нэгэдэхи hуури эзэлээ. «Ажалай сууряан» гэжэ агитбригадын гэшүүн энэ үбэлжэлгын үедэ 4 дахин Хуурлигта, Зэдын голдо ошожо, тэндэхи малшадые баясуулhан байна.

Манай хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд баhал холын малшадта аяншалдаг гуримтай болонхой. Тэдэнэр малшадта үгтэхэ тусхай нүүдэл библиотечкэнүүдые эмхидхэнэ, тэдэнэйнгээ номуудые hарадаа хоёр удаа hэлгэнэ. Тиигэхэдээ шэнэ hонин ном, газетэдэ толилогдоhон hонирхолтой материалнууд тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Киномеханик Д. Шагжеев hарадаа хоёр дахин Хуурлигай, Зэдын голой малшадта ошожо, кино харуулдаг гуримтай. Соёлой байшангай, библиотекын хүдэлмэрилэгшэд малшадта ошоходоо, элдэб асуудалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, мүрысөөнэй дүнгүүдээр бюллетеньнүүдые гаргадаг байна.

Хуурлигта, Зэдын голдо хоёр культбаза бии юм. Тэндэл малшаднай гол түлэб сугларжа, соёлшодой концерт харана. Совхозой модошо дархашуулай хүсөөр мүнөө шэнэ 2 культбаза баригдажа байна.

Совхозой түбhөө холо ажалладаг малшадые эд бараагаар, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангаха асуудал тон ехэ удха шанартайда тоологдоно. Тиимэhээ энэ асуудал сомсоведэй гүйсэдкомой саг үргэлжын анхаралда абтанхай. Нютагаймнай худалдаа наймаанай нэгэдэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй үүсхэлээр Хуурлигта магазин баригдаад, малшадта эд бараан абаашагдажа байдаг юм. Мүн тэндэ пекарни хүдэлнэ.

Гэхэтэй хамта худалдаа наймаанай талаар малшадай эрилтэ гүйсэд хангагдана гэхын аргагүй. Мүнөө совхозой малшадай олзо улам ехэ боложо, ажабайдалынь улам hайжарна. Тиигэхэдэ тэдэнэр hайн мебель, мотоцикл, гоё hайхан амhарта худалдан абаха захил хэдэг болоо. Теэд тиимэ юумэн холын малшадта хүртэнэгүй. Мүн тиихэдэ үхибүүдэй хубсаhан, гутал баhал багаар асарагдана. Эдэ бүгэдые аймагай эд хэрэглэгшэдэй обществын хүтэлбэрилэгшэд хараадаа абажа, малшадай эрилтые гүйсэд хангаха талаар зохихо хэмжээ абаха бээ гэжэ найдагдана.

Нийтын адууhа малай үбэлжэлгэ мүнөө шиидхэхы хаhадаа оробо. КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй танилсажа, шэнэ амжалта тээшэ зоригжоhон манай совхозой малшад үбэлжэлгээ эмхитэй hайнаар үнгэргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлжэ байна. Энэ үедэ тэдэнэй бүхы эрилтэнүүдые бүри hайнаар хангахын тула соёлой, медицинын, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд оролдожо байнхай.

С. САНЖИТОВ,
Санагын сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.
Захааминай аймаг.

ТАНИИЕ ямараар ХАНГАНАБ

ТОСХОНОО БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОО

hуурин, тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо асуудалда партиимнай XXV съезд дээрэ ехэхэн анхарал хандуулагдаа. СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд соо энэ хэрэгтэ гүрэнэй зүгhөө ехэ мүнгэн гаргашалагдахаар хараалагдана.

Үнгэрөөшэ юhэдэхи табан жэлэй туршада Түнхэнэй аймагай түб Хэрэн тосхондо нилээд олон шэнэ гэрнүүд баригдаа, энэ hууриниие болбосон түхэлтэй болгохо талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Гэбэшье, үшөөл олон хүнүүдтэ, илангаяа манай тосхондо хүдэлхэеэ ерэhэн багшанар, врачнуудта байра дуталдана.

Тосхоноймнай байрын олохон гэрнүүд хуушаранхай, заримандань капитальна заhабари хэрэгтэй. Шэнэ гэрнүүдые бариха гэхэдэ мүнгэн үшөөл багаар hомологдоно. Тиихэдэ тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо талаар мүртэй юумэн хэгдэнэгүй.

Энэ хүдэлмэри гэр байрын-коммунальна ажахын организацинууд хэхэ ёhотой юм. Мүнөө тосхондомнай тэрэнэй гурбан организаци — барилга-заhабарилгын участок, коммунальна предприятиин болон болбосон түхэлэй комбинат, гэр байрын управлени хүдэлнэ. Эдэ организацинууд байрын шэнэ гэрнүүдые бариха, тосхониие болбосон түхэлтэй болгохо гол зорилготой юм.

Гэбэшье энэ зорилгоёо тэдэнэр мүртэй hайнаар дүүргэжэ шаданагүй. Тэдэнэй хоорондохи холбоо барисаан hула, хэрэгтэй техникэ, зэр зэмсэг бага. Барилга удаанаар, муу шанартайгаар хэнэ. Ганса 1975 ондо хуушан гэрнүүдые заhахаар үгтэhэн 22 мянган түхэриг хэрэглэгдээгүй үлэшөө.

Түнхэнэй аймаг республикымнай гоё hайхан байгаалитай нютагуудай нэгэн юм. Аймагтамнай айлшадай, аяншалагшадай ерэхэнь жэл бүри олон боложо байна. Тиихэдэ аймагаймнай түб тосхондо шэнэ барилгын, болбосон түхэлэй хүдэлмэриин багаар хэгдэжэ байhаниинь гэмшэлтэй. Гэр байрын — коммунальна ажахын министерство энэниие хараадаа абажа, бодото хэмжээ абаха бээ гэжэ найдагдана.

С. СОТНИКОВ.
Түнхэнэй аймагай хэрэнэй поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

Хорнин аймагай хэлхсэ холбооной таhагта телефонистка, коммунис ажалай ударник Анна Георгиевна Вахрушева арбадахи табан жэлые габшагай ажалаар угтаба. Ажалай ветеран халаанайнгаа даабарие 120 процентээр дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: үнинэй телефонистка Анна Вахрушева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Ехэ театрай 200 жэлэй ойдо

СОВЕТ ИСКУССТВЫН ОМОГОРХОЛ

Манай Эхэ ороной ба дэлхэйн хүгжэмэй элитэ ехэ hайндэр болохо ССР Союзай гүрэнэй академическэ Ехэ театрай 200 жэлэй ой мүнөө жэл тэмдэглэгдэхэнь. Энэ ехэ удха шанартай хэмжээ ябуулгатай дашарамдуулан, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй культурын министр П. Н. Демичев түрүүтэй ойн баярай бүхэсоюзна комитет тогтоогдобо. Комитет ойн баярай hайндэрлэлгын түсэб баталаа. Энэ hайндэр бүхы Союзна республикануудаар үнгэргэгдэхэ юм.

Ехэ театрай гол артистнууд, солистнуудай ансамбльнууд промышленна болон соёл культурын ехэ түбүүдтэ, герой-хотонуудта, арбадахи табан жэлэй шухала барилганууд дээрэ уран бэлигээ харуулха юм. Июнь hарада анха түрүүшынхиеэ Ехэ театрайхид бүлтадаа Ленинград хото гастрольдо ошохонь. Эндэ С. М. Кировэй нэрэмжэтэ оперо ба баледэй академическэ театрай ендэр дээрэ классическа болон совет эрхим зүжэгүүдээ табиха байна. Тэдэнэй тоодо М. Мусоргскиин «Борис Годунов», П. Чайковскиин «Пиковая дама», С. Прокофьевой «Семен Котко», «Игрок», Д. Вердиин «Трубадур» гэжэ оперонууд, П. Чайковскиин «Щелкунчик», С. Прокофьевой «Иван Грозный», А. Хачатурянай «Спартак», Р. Щедринэй «Анна Каренина» баледүүд болон А. Эшпайин «Ангара» гэжэ шэнэ спектакль ороно. Июль hарада театрай оперын бүлэгэйхид — Киевтэ, харин баледэйхид Новосибирск хотодо наадаяа харуулхаар хараална.

Театрай коллектив өөрынгөө зохёохы ажалай тоосоо хүдэлмэришэд, колхознигууд болон Совет Армиин сэрэгшэдэй урда хэхэ юм. Энээндэ ехэ анхарал табигдажа байнхай. Москва хотын, областиин предприятинууд ба hургуулинуудта, Байгал-Амарай түмэр харгын барилга дээрэ, Ленинградай «Кировский завод» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэлдэ, Киевэй «Арсенал» гэжэ заводто, Новосибирскын Академгородогто Ехэ театрай артистнуудтай уулзалганууд үнгэргэгдэхэ.

Коллективэй зохёохы ажалай алдарта зам харуулhан хэдэ хэдэн выставкэнүүд ойн баярай үдэртэ бэлдэгдэжэ байнхай. Театрай зүжэгүүдые шэмэглэн гоёоhон ородой болон совет элитэ ехэ уран зураашадай бүтээлнүүдэй выставкэ СССР-эй Уран зурагай академидэ нээгдэхэ. Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай урданай болон мүнөөнэй түүхэтэ ажал ябуулгада зорюулагдаhан олон тоото зүйлнүүдые «СССР-эй Ехэ театрай 200 жэл» гэжэ выставкэдэ табигдаха юм. Энээниие москвагайхид, ниислэлэймнай айлшад СССР-эй ВДНХ-гай «Советская культура» гэhэн павильон соо хараха байна.

«Искусство», «Музыка», «Советский композитор», «Планета», «Изобразительное искусство», «Советский художник», «Прогресс», «Московский рабочий», «Молодая гвардия» гэжэ хэблэлнүүд ойн баярай hайндэртэ зорюулhан оперо болон баледэй гол солистнууд, дирижернууд, хореографууд, хормейстернүүд тухай очеркнуудай суглуулбари, монографи, фотоальбомууд болон альбом-номуудые хэблэн гаргахаар бэлдэжэ байнхай. Тусхайлбал, гайхамшагта совет хүгжэмшэд — СССР-эй арадай артистнууд тухай «Мастера большого театра» гэжэ номой бэлдхэл дүүрэнэ. Ном соо анха түрүүн энэ хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэhэн А. Нежданова, Н. Обухова, С. Самосуд болон бусад тухай бэшэгдэнхэй байха. Олониитэдэ мэдээжэ болоhон театрай солистнууд Г. Уланова, И. Козловский, С. Лемешев, О. Лепешинская тухай, тэрэшэлэн мүнөө үедэ театрта хүдэлжэ байhан артистнууд тухай тусгаар очеркнууд хөөрэнэ.

Коллективэй уран бэлигтэ ажал хүдэлмэридэ «Мелодия» гэжэ бүхэсоюзна фирмын гаргаhан олон тоото грампластинканууд зорюулагдана. Хүгжэмдэ дуратайшуул «Хованщина», «Пиковая дама», «Оптимистическая трагедия» гэжэ оперонуудай, «Спартак», «Щелкунчик» гэжэ баледүүдэй бэшэгдэhэн хүгжэм үнинэй абанхай. Элигэ ехэ солистнууд болон дирижернуудай хабаадалгатайгаар үни урдын бэшэгдэhэн хүгжэм hэльбэн шэнэдхэгдэнэ. Мүнөө «Руслан ба Людмила» оперой, «Семен Котко» гэжэ опероhоо сюитэ, «Ромео ба Джульетта» гэжэ баледэн хүгжэм грампластинка дээрэ бэшэгдэжэ байна.

Энэ театрай зохёохы ажал ябуулгатай манай бүхы ороные танилсуулхын тула ехэ юумэн хэгдэжэ байнхай. Хэнэйшье мэдэхээр «Спартак» «Жизель», «Анна Каренина» гэжэ фильм-зүжэгүүд буулгагданхай. «Иван Грозный» гэжэ баледые кино болгон буулгахаар хараалагдана. Ехэ театр тухай олон хубинуудтай бүхэли баримтата кино буулгагдаха юм.

Ойн баярта зорюулагдаhан «СССР-эй Ехэ театр» гэhэн хэдэн хэhэг маркнууд, Ехэ театрай гайхамшагта ажал ябуулагшадта зорюулагдаhан дурасхаалта тэмдэгүүд, оперо болон баледэй суута солистнуудай фотопортредууд, зурагууд бэлдэгдэн гаргагдахаар хараалагдана.

Майн 26-да ССР Союзай Ехэ театр соо үнгэргэгдэхэ ойн баярай суглаагаар hайндэр түгэсхэхэ юм.

В. КУХАРСКИЙ,
Ойн баярай бүхэсоюзна комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, СССР-эй культурын министрэй орлогшо.

...МЖАЛТА ТЭЭШЭ ЗОРИГЖОНХОЙ

...айшье хүйтэн үдэр бэ...бэлэй наран дээрэхэнэ ...ай. Би совхозой үйл...хэлэн, hүүлэй үедэ ...hан хэдэн шэнэ шу...рнүүдые hайшаан ха... магазинда хүрэжэ ... Газаань хүнгэн тэр... оруулагдаhан морин ... Хажуудань дулаа...уусалhан эхэнэр эрь... Түhээлжэ танижар... Долгор Доржиевна ... юм. Тугаар хада сов... конторын газаа түрүү ...эй дүрэ бүхэниие ан...аар хаража абаа ...

... хурса нюдэтэй, ...руу энэ эхэнэрые ... харан зогсоо hэм. ... hаб hаяхан лэ ... Соведэй гүйсэдко... түрүүлэгшэ Одоевтой ...дэhэмни hанаандам ... байгаа бшуу.

Долгор Доржиевнатай ...н уулзажа, хөөрэлдэ...гаат. Манай эдэбхи...депутадуудаймнай нэгэн ...

...ин адаглангяар шэр... танил хүмүн бэшэ ... гү гэжэ тэрэ hанаба ...эй. Би дүтэлжэ:

— Сайн байна, Долгор ...на, — гэбэб.

— Сайн, гээд тэрэм мэг...

— Би тан тухай дуулаад, ... ябанам. Хөөрэлдэхэ ..., — гэжэ ерэhэн ... удхаяа тайлбарилжа ... Иигэжэ танилсалга... hабагша татагдаба. ...р Доржиевна илдам ...зантай эхэнэр байгаа ...

Хонидоймнай байра эн... балайшье холо бэшэ ...йдоол таба модо бо... — гээд баруун урда ... бээиэнтэй гараа... ...ааба. — Ерээрэйгты, ...тужэмди.

...үнгэрөөд байхада дүтынгөө нүхэдтэ туhалжа Хөөгдын арын зүүн Түхэмдэ оршодог хониной отара ерэбэбди. Шэнэхэн баригдаhан кошара, газаань хамаг юумэн эмхитэй гуримтайгаар табяатай. Гэртэнь орохэдомнай дулаахан, ямаршье городой айлда ороhонhоо дутуугүй, булангдань телевизор табяатай, шэнэхэн шифоньер, холодильник нюдэндэ хүрэhээр торосолдоно.

Долгор Доржиевна нүхэртэээл байба. Үдынгөө сай бараад, хонидтоо гарахаяа байhан үень hэн.

— Иимэл байдагбди. hуугты дээшээ, — гэжэ уриба.

Тэрэ созетскэ-партиина hургуули дүүргэжэ ерээд, зоотехник мэргэжэлээр хүдэлжэ байhанаа, үбгэнтэеэ зүбшэжэ үзөөд, хонидо орохо гэлсэhэн юм. Совхозой хүтэлбэрилэгшэд энэ гуйлтыень хүндэтэйгөөр угтан абажа, hубай хонидые даалгажа үгэhэн байгаа.

Юhэдэхи табан жэлэй эхиндэ хонидо орожо үрдиhэншье hаа, энэ үе соо Цынгуновтан эрхим ажалаараа суурхаа бэлэй. hүүлэй хоёр-гурбан жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриhөө дунда зэргээр 110 хурьга абаа. Үнгэрэгшэ жэл 100 эхэ хониhоо 117 хурьга абаhан, хонин бүриhөө 3,1 килограмм нооhо хайшалhан байха юм.

Бэрхэ хонишон Гомбо Мункуевые социалис мүрысөөндэ уряад, жэлhээ жэлдэ мүрысэжэ байдаг.

Энэ жэл Цынгуновтан хүгшэн хонидоо тушаагаад, түрүүшынхеэ түрэхэ 645 толгой хони даажа абанхай. Тиигээд 100 эхэ хонин бүриhөө 110 хурьга абаха, 4,5 килограмм нооhо хайшалха гэhэн уялга абанхай.

Долгор Доржиевнагай ажалдаа ходо шалгардаг, байдаг хада хүн зон тэрээндэ үндэр этигэл үзүүлжэ, хоёр удаа сомоной Соведэй депутадаар hунгаhан юм.

Энэ харюусалгата хэрэгтээ тэрэ сэдьхэл зүрхэнhөө хандажа, зонойнгоо үзүүлhэн этигэлые жододоо харюулхые оролдодог. Саг үргэлжэ hунгагшадтаяа уулзажа, эрилтэ гуйлтыень дүүргэжэ байдаг юм. Өөрөө абажа ядаhан хэмжээнүүдээрээ Соведэй сесси дээрэ асуудал табюулжа, дары шиидхүүлдэг заншалтай. «Манай депутат» гэжэ округойнь hунгагшад омогорхон хэлсэдэг.

Урагшатай hайн ажалайнгаа түлөө Зэдын аймагай Борьёогой совхозой хонишон Долгор Доржиевна Цынгунова «Ажалай габьяагай түлөө» гэhэн медаляар, «Социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэгтэ хүртэhэн.

Түрэл партиингаа XXV съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоод, Долгор Доржиевна ажалдаа шэнэ амжалта түйлахаар зоригжонхой.

Ц. ХАМАЕВ.

ШЭНЭ ЭВМ

Белоруссиин ССР. Эхэ орон доторнай бүтээгдэдэг ЭВМ ... машинануудай бүлэгтэ үшөө нэгэ — Минскын ...тронно-тооолгын машинануудай эрдэм шэнжэлэлгын ...тудай коллективэй зохёон байгуулhан «ЕС-1035» ... машина нэмэбэ. Урид бүтээгдэhэн машинануудтаа ...доо энэ оньhон машина нилээд нарижуулан hайжа...данхай.

...РАГ ДЭЭРЭ: ахалагша инженер (зүүн гарhаа А. В. ...), хүтэлбэрилхы инженер Р. А. Реморева гэгшэд ...э түхэлэй «ЕС-1035» машинын дэргэдэ.

ТАСС-ай фотохронико.

телефон · телеграф · радио

ХИЛЫН СААНАhАА

ХЭЛБЭРИШЭГҮЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын тодорхойлhон СССР-эй политикын гол шэглэлнүүдые шэнжэлхэдээ, дэлхэйн табан түбиин политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, хэблэл тэрэнэй хэлбэришэгүй интернационализмые, мүн бүхы арадуудай аша туhада, хүсэл эрмэлзэлдэ тааруу hайн байhыень тэмдэглэнэ.

ПРАГА. Эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байдал бэхижүүлхэ, амгалан гуримаар зэргэ оршохо гол ёhонуудые совет коммунистнуудай съездын шууд сэхээр баримталhаниинь бүхы хүн түрэлтэнэй хуби заяанда шухала удха шанартай байна гэжэ КПЧ-гэй ЦК-гай Президиумэй гэшүүн, Словакиин Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Й. Ленарт мэдүүлээ.

КПСС-эй XXV съезд дээрэ hайшаагдан абтаhан эб найрамдалта программатай бата холбоотой хэдэ хэдэн тодорхой зорилгонуудые съезд хараалhан байна. Эдэниие бэелүүлхын түлөө тэмсэл гүнзэгы удха шанартай.

ЛОНДОН. Манай дэлхэй дээрэ ядерна зэбсэг хэрэгсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тарааха хэрэгые зогсоохые Советскэ Союзай хүсэжэ байhыень КПСС-эй XXV съезд дээрэ үшөө дахин баталагдаhые би, Англиин бүхы хүнүүдтэл адли, hайшаанаб гэжэ Англиин парламентын гэшүүн лейборист Д. Канаван мэдүүлээ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө СССР-эй, Англиин хамтын оролдолго гаргаха байhандань этигэн найданаб.

ПАРИЖ. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал саашадань бэхижүүлхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэл дотор табигдаhан асуудалнууд шухала удха шанартай байна гэжэ Францын Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Эдгар Фор тэмдэглээ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудал ехэ удха шанартай байна. Хэрбээ Франци СССР хоёрой хамтынгаа хүсөөр тэрэниие шэнжэлжэ, энэ талаар хамтын үүсхэл гаргаа hаань hайн байгаа.

БОНН. КПСС-эй XXV съезд дээрэ Л. И. Брежнев элидхэл хэхэдээ, хахардуу байдал hуларуулха политикаяа үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй байhанаа мэдүүлээ гээд парламентскэ харилсаа холбоо Советскэ Союзтай тогтоодог бундестагтахи бүлэгэй түрүүлэгшэ Вернер Мертес хэлэбэ. Минии hанахада, энэ эрмэлзэлыень ФРГ-гэй правительство, бундестагта ородог СДПГ-гэй ба СвДП-гэй бүлэглэлнүүд дэмжэнэ гэжэ тэрэ нэмэбэ. Л. И. Брежневэй хэпэн элидхэл, делегадуудай хэлэhэн үгэнүүд, КПСС-эй XXV съездын ямар ёрhон байдалда үнгэрhэниинь СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай үнэхээрээшье hайжаржа байhые үшөө дахин харуулба.

ТОКИО. Бусад гүрэнүүдтэй амгалан ёhоор зэргэ оршохые Советскэ Союз хүсэнэ. Энэ хүсэл эрмэлзэлынь КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй хэhэн элидхэл догоо эли тодоор харагдаа гээд Японой профсоюзай элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша, «Арадуудай хоорондо эб найрамдал бэхижүүлhэнэй түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат Акира Иваи хөөрэнэ.

БАГДАД. КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэри интернационализмые тодо хурсаар харуулба. Советскэ Союз пролетарска интернационализмын гол ёhонуудые, империализмда эсэргүүгээр тэмсэдэг арадуудай аша туhые найдамтайгаар хамгаална гэжэ Иракай «Тарик Аш-Шаб» бэшэнэ.

КАМПАЛА. XXV съездын дүнгүүд мүнөөнэй оршон байдалда ехэ нүлөө үзүүлхэ байна гэжэ правительствын «Войс оф Уганда» газетэ бэшэнэ. СССР-эй эб найрамдал хамгаалха хүсэлэнтэй байhыень съездын гадаадын политическэ программа элирхэйлэн гэршэлнэ. Хүн түрэлтэнэй гэрэлтэ hайхан байдалай түлөө тэмсэлэй нангин үг зорилгонуудта совет коммунистнуудай хэлбэришэгүй үнэн байhые КПСС-эй съезд баталба.

(ТАСС).

ТУНИС

Хёмороото байдалай гол гуламтые усадхаха

ТАСС

Политическэ ажал ябуулагшадтай зүбшэлэлгын үргэн ехэ хөөрэлдөөнүүдэй тэндэ болоhоной, удаань уласхоорондын адаглагшадай хабаадалгатайгаар референдумэй үнгэргэгдэhэнэй hүүлээр Франци «Афарнууд ба Иссэй газар дайдадахи» хүн зондо бээе даахан байдал олгохые зүбшөөхэ юм гэжэ Францын гадаадын хэрэгүүдэй министр Жан Сованьярг Туниста мэдүүлбэ.

«Афарнууд ба Иссэй газар дайда» хадаа Улаан далайн ба Францин Сомали гэжэ урдань нэрлэгдэдэг байhан Аденскэ булан тохойн урда эрьедэхи Францын мэдэлэй газар болоно. hүүлэй жэлнүүдтэ Африкын энэ район стратегическэ шухала удха шанартай болонхой. Энэ газарай захиргаанай түб Джибути хотодо далайн-сэрэгэй ехэ бааза тогтоогдонхой. Эгээл нимэhээ эндэ хёмороо зүришэлдөөн ходо ходо боложо байдаг.

МОГАДИШО. (ТАСС). Францын хуурай газарай ба далайн-сэрэгэй хүсэнүүд мүнөө үедэ Францын Сомали гэжэ нэрлэгдэдэг газар дайда худар татагдажа байна гээд Сомалин СОННА гэдэг информационно агентство мэдээсэнэ. Африкын энэ хубиhаа Францын сэрэгүүдые дары гаргаха, Францын сэрэгэй баазануудые усадхаха эрилтэ Сомали табина.

НИКОЗИ

Кипрэй асуудалые үнэн зүбөөр шиидхэхэ

ТАСС

Кипрэй бээе даахан, дулдыданги бэшэ байдалай түлөө, газар дайдынь бүрин бүтэн байхын түлөө тэмсэдэг Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай, сэрэгэй ямаршье бүлэглэлдэ хабаададаггүй гүрэнүүдэй, уласхоорондын демократическа эмхинүүдэй хараа бодолые Бүхэкипрэй хүдэлмэришэнэй федерациин (ПЭО) генеральна секретарь А. Зиартидис эндэ мэдүүлээ.

Кипрэй асуудалаар уласхоорондын конференци ООН-до зарлаха гэhэн совет дурадхалые бүхы дэлхэйн үргэн нийтэ арад зон hайшаана гэжэ аралай профсоюзай ехэ нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ үндэрөөр сэгнэhэн байна.

Тэрэнэй хэлээшээр, «НАТО-да Кипрые татажа оруулха» hэдэлгэтэй хархис хүсэнүүдэй харата муухай ябуулгануудые эрид буруушаагаад, ООН-ой зохихо шиидхэбэринүүдээр хараалагдаhан Кипрэй асуудалые эбэй ёhоор шиидхэхэ шухала гэжэ А. Зиартидис тэмдэглээ.

ЛИССАБОН

hУНГАЛТАДА БЭЛДЭНЭ

ТАСС

Хуули гаргадаг суглаае hунгаха парламентын сүлөөтэ hүүлэй табин жэл соохи түрүүшын hунгалтада Португали эдэбхитэйгээр бэлдэжэ байна. Олон миллион hунгагшад апрелиин 25-да дуугаа үгэхэдөө, ороной хуули гаргадаг дээдын зургаанай бүридэлые тодорхойлхо юм. Эдэнэр Португалиин ерээдүйн правительствын бүридэлые тодорхойлгодо горитой нүлөө үзүүлжэ, тэрэнэй дотоодын ба гадаадын политикые элирхэйлхэ байна.

Фашизмда эсэргүү, демократическа шэнэ Португалиин гүрэнэй институдуудые парламент хууляар баталха, орон доторхи сэрэгэй-политическэ байдалые эсэслэн тогтоножоруулха ёhоной гээд Португалиин Компартиин Лиссабондо болоhон национальна конференци дээрэ тэмдэглэгдээ hэн.

Революционно Соведэй ээлжээтэ бэшэ заседани боложо, орон доторхи сэрэгэй-политическэ байдалые зүбшэн хэлсэбэ.

«Республикын хуули гаргадаг суглаанай hунгалтые гэмгүй hайнаар үнгэргэхын тула шухала бүхы хэмжээнүүдые Революционно Совет абаха юм» гээд тусхай коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ.

Бодото ажал ябуулгадаа политическэ партинууд политическэ мэдэрэлтэй, граждан уялгаяа hайнаар ойлгоhон байха ёhотой гээд этигэн найдажа байhанаа Революционно Совет мэдүүлнэ.

Португалиин хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhоор, республикын президент Кошта Гомеш, премьер-министр Пиньеру ди Азеведу гэгшэдтэй ПКП-гэй хүтэлбэрилэгшэдэй hаяшаг хэhэн хөөрэлдөөнүүдэй үедэ Португалиин бүхы эрхэтэд граждан демократическа бүхы эрхэнүүдтэй, газар дайдынгаа ёhотой эзэн байха зэргэтэй гэжэ тэмдэглэгдэhэн байгаа.

НЬЮ ЙОРК

Булимтархы харата ябуулгын хойшолонгууд

ТАСС

hүүлэй арбан hара соо израилиин фунтын үнэ наймадахяа бууба. Энэ удаада хоёр процентээр үнэгүй болоhон байна. Израилиин правительство иимэ шиидхэбэри баталан абахатайгаа хамта, эдеэ хоолой хэдэн зүйлэй, коммунальна хангалгын үнэ сэн шэнээр нэмэhэн тухайдаа соносхобо.

Хилээмэн, талхан, үндэгэн —25, hүн—22, тэжээмэл шубуунай үнэ сэн 20 процентээр хүндэрhэн байна. Түлишэ болгогдон хэрэглэгдэдэг мазут, газ нилээд үнэтэй болоо. hаяар нийтын транспортаар ябалгын сэн эрид хүндэрхөөр хараалагдана.

Израилиин экономикын ямар ушарhаа иимэ байдалда ороhониинь эли ааб даа. Ороной бюджедэй 40 шахуу процентнь сэрэгэй гаргашануудта хэрэглэгдэнэ. Хүн зондо налог татабари ехээр тоходог байhазраа Израиль мүнөө дэлхэй дээрэ нэгэдэхи hуури эзэлнэ.

Тель-Авивай хүтэлбэрилэгшэдэй ээрхэг түримхэй, булимтархы харата шэглэл саашадаашье Израилиин хүн зоной байдалые бүри хангалтагүй, хүндэ хүшэр байдалда оруулха байна. Израилиин фунтын үнэ саашадаашье унаха байха гээд экономистнууд багсаамжална.

ТОЛИ

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГ[…]
- *Аялга хүгжэм тухай.*
- **Уран шүлэгэй долгин.**
- Арадай аман үгын абдарһа[…]
- *Будамшуугай бэшэг.*

ТАБИН ЖЭЛЭЙ СААДА ТЭЭ...

Манай Улаан-Үдэ хотодо ерэһэн композитор, хүгжэмшэд нигэжэ һонирходог: «Танай городойхид хүгжэмдэ хэр дуратайб?».

Хүгжэм нэбтэрүүлхэ зургаанууд манай Улаан-Үдэдэ яһала бии: оперо болон баледэй театр, филармони, Композиторнуудай холбоон, «Байгал» ансамбль уран һайханай болон арадай уран бүтээлэй байшангууд, соёлой институт, хүгжэмэй училищи, хүүгэдэй хүгжэмэй зургаан һургуули, хотын предприяти, һургуули, завод болон фабрикануудай уран һайханай коллективүүд.

Улаан-Үдэ хотынгоо хүгжэмэй хүгжэлтын түүхые ойлгохын тула табин жэлэй саада тээхи байдалые харая бди.

...«Верхнеудинский листок» газетын 1906 оной шаралшаһан хуудаһануудые ирахада, городской думын зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудай список ехээр толилогдонхой байха юм. Теэд Дээдэ-Үдын (мүнөөнэй Улаан-Үдэ) захиргаанай газарай ноёд һаһд хүгжэм хүгжөөхэ тухай һаналаа заахашье табидаггүй байгаа бшуу. Энэ хэрэгые олзогүйдэ, һонигүйдэ тоолодог байгаа. Бүхы город соо сэрэгэй ори ганса духовой оркестр бии һэн гэжэ тэрэ үеын газетэ бидэндэ дуулгана. Тэрэ оркестр баяшуул, купецүүдэй гэрнүүдтэ болоһон һайндэр, түрэ хуримууд дээрэ наададаг байгаа. Заримдаа хаа яа юрын хүн зондо гэжэ «хатар наадатай концертнүүд» табигдадаг бэлэй.

«Верхнеудинский листок» газетын корреспондент энээн тухай нигэжэ бэшэнэ: «Арад зоной түлөөлэгшэдэй концертдэ байгаагүйнь шанал-маар. Тэдээндэ биледүүд хүртөөгүй. Бараг һайн шадалтай, баян хүнүүд биледүүдыень барашниень худалдажа абажархёо».

Дээдэ-Үдын баяшуул, наймаашад хүгжэмдэ «дуратай» байһанаа томо томо рояль худалдажа абадагаараа «гэршэлдэг» бэлэй.

Тиигээдшье тэдэ рояльнууд дээрэнь хэд наададаг байгааб? Эндэ тэндэһээ уряалаар ерэһэн хүгжэмшэд наадажа, үхибүүдыень хүгжэмдэ һургаһан нэрэ зүүдэг байгаа. Мүн гэрэ үедэ элдэб түхэлэй «хүгжэмэй машинанууд», граммофонууд гэхэ мэтэнүүдтэ баяшуул дуратай һэн хаш.

Дээдэ-Үдын гол гудамжада «1-го Гранд Электро Театра Иллюзион» гэһэн томо гаршаг яларан харагдадаг һэн. Тэндэ «Дэлхэйн гайхал», «Һонин драманууд» харуулагдадаг байгаа. Тэдэ дуугардаггүй фильмүүд скрипач, виолончелист, пианистнуудай хүгжэм доро харуулагдадаг һэн.

Дэлхэйн нэгэдэхи дайнай урда тээ Дээдэ-Үдэ хотодо бороогой һүүлээр ургаһан һархяагууд мэтээр олон янзын «кабарэнүүд» баригдаһан юм. Эдэ «зургаануудай» сценэ дээрэ элдэб дуушад дууладаг, тэндэ һуугшадые һамааруулан хүлеэхэ гэжэ элдэб номернуудые харуулдаг байһан. Гэдэ «кабарэнүүдэй» үүдэндэ олон тоото гаршаг, соносхолнууд үлгөөтэй байха: «Дүй дүршэлөөр баян кулинар мүнөө үедэ эдеэ бэлдэнэ», «Амяараа таһалганууд бии».

«Вестник» газетын корреспондент нигэжэ бэшэнэ: «Концертдэ гү, али юундэшье ороһоноо ойлгожо ядаабди. Артистка Тамара Грузинская дуулажа байхадаа, гуталайнгаа улаар шала дэбһэнэ, хүлөө хална, концертдэ хабаадагша Петровскиие тэбэрнэ, таалана».

Хэды тиибэшье Дээдэ-Үдэ хотодо ёһотойл артистнууд бии байһан. Жэшээлхэдэ, 1913 ондо ородой элитэ дуушан А. М. Давыдов эндэ айлшалжа ерэһэн байха юм. Мүн украин артистнуудай труппа «Запорожец за Дунаем» гэжэ А. Гулак-Артёмовскиин оперо табяа. «Кармен» болон бусад оперонуудһаа аринууд гүйсэдхэгдэдэг байгаа. Геэд тэдэ зохёолнуудые шагнагшадай хүгжэм мэдэсэ, ойлгосо тон ахирхан һааб даа.

Байгал шадарай дайдын үндэһэн яһатан буряадуудай хүгжэм дуун тухай архивай материалнууд соо үсөөнөөр хэлэгдэнэ. 1911 оной намар Эрхүү хотодо Алайрай буряадуудай хоорой арадай дуунуудые тон һайнаар гүйсэдхэһэн тухай «Русская музыкальная жизнь» газетэ бэшэнэ.

Буряад арадай дуунууд хадаа эхэнхидээ амаар дамжадаг, мэргэжэлтэд-композиторнуудта мэдээжэ бэшэ байгаа ха юм.

Агуу Октябриин хубисхалай мандаһанай һүүлээр лэ хүгжэмэй искусство ёһотоор хүгжэжэ эхилһэн, хүгжэлтын үргэн харгыда гараһан байха юм.

Граждан дайнай хүшэр хүндэ үедэшье һаань, 1920 ондо Дээдэ-Үдэдэ хүгжэмэй түрүүшын һургуули нээгдэһэн юм. Тэрэ һургуулида фортепианын, скрипкын, хоровой болон ганса хүнэй дуулаха, хүгжэмэй теориин классууд бии байгаа.

1921 оной июль һарада «Красное Прибайкалье» газетэ морин сэрэгэй дивизиин труппын концертнүүд тухай бэшэнэ. Революционно дуунуудыень шагнагшад баяртайгаар угтан абаа гэдэг.

Ажалшадай уран бэлиг, шадабари һалгаран гаража эхилээ. 1921 ондо Дээдэ-Үдэ хотодо композитор Х. Кусиновай «Тэрэ үхөөгүй» гэжэ оперын премьерэ болоо һэн. Зүгөөр город соо оперын ёһотой труппа, оркестр үгы байгаа.

Хүгжэмэй самодеятельность бии боложо эхилээ. Клубууд, уншалгын гэрнүүдэй дэргэдэ хоорой, балалаечнигуудай болон гармонистнуудай кружогууд эмхидхэгдэһэн байгаа. Эрхим гармонист, хатарша, балалаечнигай ехэ конкурс 1928 ондо соносхогдоо һэн.

Ород залуу хүгжэмшэд Буряад орондо ерэжэ, эндэхи хүгжэм, дуу шэнжэлжэ эхилээ һэн. Жэшээлхэдэ, пианистка Вера Дмитриевна Обыденная нилээд олон композиторнуудай зохёолнуудые гүйсэдхэжэ, һонирхолтой концертнүүдые табидаг байгаа. Тэрэ гүйсэдхэгдэһэн зохёолнуудайнгаа удха намтарые тобшохоноор хөөрэжэ үгэдэг байһан.

Буряадай хүгжэмтэ аман зохёолые шэнжэлгэ бэшэжэ абаха хэрэг 1920 гаран онуудта эхилээ һэн. Б. Сальмонт, Н. Тихонов мүншэд дуунуудые бэшэжэ абадаг байгаа. Илангаяа композитор Павел Михайлович Берлинский арадай дуунуудай аялгые нотодо олоор бэшэжэ абаһан.

Хори гаран онуудта буряад арадай дуунууд үргэнөөр ханхинажа эхилээ. Пролетар агуу зохёолшо Максим Горькиин «Соведүүдэй орон соогуур» гэһэн очерк соогоо тэрээн тухай тэмдэглэһэн байдаг.

Хори гаран онуудай хахадһаа хойшо буряад мэргэжэһэн хүгжэм түргэнөөр хүгжэжэ эхилбэ. Композиторнууд П. М. Берлинский, Н. Н. Тихонов, В. Н. Морошкин, М. П. Фролов, виолончелист А. А. Болдырев, пианистка В. П. Обыденная, скрипач Н. И. Маторин болон бусад буряад хүгжэмэй хүгжэлтэдэ туһа хэһэн, хубитаяа оруулһан байха. Тиигэжэ буряад хүгжэмэй хүгжэлтын түрүүшын шатануудай дүнгүүдые 1940 ондо Москвада болоһон Буряадай искусствын нэгэдэхи декада согсолон гаргаа һэн.

...Улаан-Үдэ — мүнөөнэй хото, хүгжэмдэ дуратайшуулай город. Энээндэ һэжэг түрэнэгүй.

О. КУНИЦЫН,
хүгжэм шэнжэлэгшэ.

Түрүү хонишон
Түбшэн даруу.
Айлшадаа угтан,
Амаршалаад,
Үндэр һаруул
Үргөөдөө урижа,
Һархаг айраг,
Һайхан сайгаа
Хүндынь ёһоор
Хүндэлэн барихань.
Малгай шуугаад,
Магнал дэгэлэй
Энгэр дүүрэн,
Элдэб орден,
Алтан медаль
Яларан байгаал.
Айлшадаа үдэшэн,
Абгайтаяа гараад,
Аян замдань
Амжалта үреэгээ.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

ЯМАРОВКЫН АРШААНАЙ ДОМОГ

Үни сагта,
Үлгэн дэлхэйн
Уужам сагта,
Хүн амитанай
Хомор сагта,
Сүхэ голой
Эхин багта
Манай угтан
Ажаһуугаа гэхэ.
Мал үдхэжэ,
Ан агнажа,
Амидараа гээ.
Тэдэнэй дунда
Тэсэмгэй шуран,
Хараһан ангаа
Табидаггүй мэргэн
Танхай ангуушан
Бии һэн гэдэг.
Нэгэтэ намар
Нарин шэлбэсээ
Саһанай ороод,
Ангай мүрэй
Аржыха үедэ
Сахюурта буугаа
Арадаа үргэлэнхэй,
Хүнэһэ хоолоо
Хажуудаа тээнхэй,
Барда нохойгоо
Хойноо дахууланхай,
Малхаанай шэлэ
Гараба ха.
Хонон үнжэн,
Дайдые махаад,
Хоёр булга,
Хорин хэрмэ
Үлхэбэ хажуудаа.
Бар тайгын,
Бүтүү шэрэнтиин
Заха һагадта
Хандагай байба
Һархайжа дүтэ.
Буугаа тодхоод,
Буудажархиба ха.
Тудуулһан хандагай
Тонгогод гээд,
Шуһа хаяад,
Харайшаба саашаа.
Байжа ядаһан
Барда нохой
Бурд хойноһоонь
Намнашаба ха.
Хүндэлэн шэлые
Һэтэ харайгаад,
Хүнды руу
Ябашаһан байба.
Ябаһаар байтарынь,
Харанхы болоод,
Ангай мүр
Алдагдашаба ха.
Орбонтоёо унаһан
Шэнэһэнэй узуурта
Обоо хүбөө
Мүшэр суглуулаад,
Гамгүй ехэ
Гал түлеэд,
Сай шанажа,
Садатараа хооллоод,
Түүдэбшынгээ галай
Бурма дээрэ
Бүхэ нойроор
Унташаһан байгаа.
Барда нохойдо
Намнуулһан хандагай
Бурьялжа байһан
Булаг уһатай
Бур шабарта
Булагдан ороод,
Хэбтэшэһэн гээ.
Барда нохой
Эзээ хүлеэжэ,
Нилээд болоод,
Ерэһэн мүрөөрөө
Эзэндээ бусаба.
Һөөргөө хаража,
Хусад гээд,
Сахарилдан хэбтэжэ,
Хушуутаа бухаад,
Унташоо һэн ха.
Танхай ангуушан
Үүрээр бодожо,
Гал түлеэд,
Сайлажа садахадаа,
Бардынгаа дахуулһан
Мүрөөр хойноһоонь
Ябаба ха.
Барда нохойнь
Анда дүтэлхэдөө,
Аалихан гэтээд,
Эзэнээ хараба:
Эндэ гэжэ
Мэдүүлбэ хэбэртэй.
Танхай ангуушанай
Тонгойн гэтэжэ,
Харан гэһээнь,
Шархатаһан хандагай
Шабарай дунда
Хүльбэржэ байгараа,
Шэмээ дуулаад,
Һуга харайба.
Шадал ороод,
Шархаяа бүтөөд,
Ошобо хэбэртэй.
Танхай ангуушан
Барда нохойгоо
Барижа үрдибэ.
Бур шабарай
Баруун захаһаа
Бурьялһан уһанһаа
Умдаа харюулхаа
Амталан гэһээнь,
Уһанһаа ондоо
Гашуун байба.
Шархатаһан хандагай
Аршаантай шабар соо
Хонон хэбтэхэдээ,
Шархаяа эдэгээд,
Саашалһан домоггой.
Ямар хүсэтэй
Уһан гээшэб!
Эмтэй домтой
Аршаан гэдэгыень
Энэ байба ха юм.
Тэрэ гэһэн
Сагһаа гэхэ гү,
«Ямар» гэһэн
Үгэһөө эхитэй
Ямаровка гэжэ
Нэрэшэһэн гээ.

Б. НАМСАРАЙН.

«ЭНЭЭХЭН ПЕЛЬМЕНДЭ ДҮТЭЛӨӨД ҮЗЭГТЫЛШИ...»

Э. БРЮХАНЕНКЫН фотоэтюд.

Будамшуу ҮГЭСЭГШЭД

Би, Будамшуу, хүдөө нютагуудаар, хото городуудаар, колхоз, совхозуудаар, эмхи зургаануудаар ходо ябажа байдаг, һайн юумэнүүдтэй, һонирхолтой зүйлнүүдтэй, түрүү хүнүүдтэй ушархадаа, заатагүй тэмдэглээд абадаг заншалтай хүм. Тэрэшэлэн дутуу дунда зүйлнүүдэй, муу муухай аяг ааша гаргадаг хүнүүдэй, хобдог хомхойшуулай, хобуушадай, гараа табингүй элдэбын бэшэгүүдые худалаар бэшээд, иишэ тиишэнь эльгээдэг этэгээдүүдэй, гүрэнэй зөөри үбэршэлэгшэдэй дайралдаа һаань, гуурһанайнгаа үзүүртэ шорлоод үзэхэ дурамни хүрэдэг юм.

Мэнэ һаяхана город соогуур ябажа ябатараа, барилгын проект зохёодог нэгэ зургаанда орожо, телефоноор хөөрэлдөөд һуутарни, хажуудахи таһалга соо сортоотойхон хөөрэлдсэн боложо байба. Тэндэ суглааргшад хөөрэлдөөндөө дашуурһандаа үүдэнэйнгээ хүсэд хаагдаагүй байһыень ойлгобогүй ха. Тэдэнэр ехэл нюусаар хоорондоо хөөрэлдэнэ хэбэртэй.

— Нүхэд, юрэдөө, хашартай юумэ болоод байна. Хүдөө гаража, малай байрануудые хаража ерэхэ байнаш. Малай байра нюдэндөөшье хараагүй аад лэ, проект зохёохонь бэрхэтэй юм. Ши хүдөөгөөр ябахаяа ходо арсанаш, — гээд дарга эмар заяа үзүүлнэгүй. Өөһэд хоорондоо үгэсөөд, энэ даргада бүлэгөөрөө гомдол оруулая гэжэ эхэнэр хүнэй хэлэхэнь дуулдаба.

— Энээн тухайда би үниинһөө хойшо бодожо ябагшаб, нүхэр Серафима Игнатьевна, — гээд эрэ хүнэй абяан соностобо. Энэ даргада бишни баһал ехэтэ дурагүйб. Энэ даргын байһан сагта би өөдэлхөө болёоб.

— Тон зүб хэлэнэш, нүхэр Балдан Балчинович, — гэбэ Серафима Игнатьевна гэдэгынь. — Нэгэл юумэ ормоглоод туршаесы. — Проект зохёодог аад лэ, «анонимка» зохёожо ядахамнай гү.

— Өөһэдынгөө хэжэ байһан ажал хүдэлмэри тухай харатай муухайгаар бэшэхэ байна, — гэбэ Балдан Балчинович — «Яяр янган продукци гарганабди, манай зохёоһон проект абахаяа хүн захил огто хэнэгүй, хэрэгсээнэгүй». Энэшни ниихэдээ ёһоорхон гэмнэлгэ болоно бэзэ, — гээд Балдан Балчинович таршаганаса энеэһэн бэеэрээ, ехэ һанаагаа хананги янзатайгаар: — ха-ха-ха! — гэжэ хашхаран алдаба.

— Шиниимни толгой тоншье хооһон бэшэ байна, — гэбэ Серафима Игнатьевна. — Иимэ яяр янган продукци гаргадаг байһанайнгаа гэм зэмыень гансахан даргын толгойдо тохожорхихо байна. Теэд заримыень һанаанһаа абаад, «зохёоод» хаяхада яаха юм.

— Харин ябаган ламын хэһэн гүрэм, муу хүнэй шэдэһэн шулуун өөһэдынь толгойдо гэһэндэл, өөһэдымнай толгойдо муу юумэ буухагүй юм бэзэ? — гээд Балдан Балчинович гээшэнь болгоомжолбо.

— Зүб, зүб. Болгоомжотой байхаар. Нэгэдэхеэр, худал үнэн хоёрые холижо байжа бэшэхэбди. Хоёрдохёор, бэшэг дээрээ гараа табихагүйбди, — гэбэ Серафима Игнатьевна. — Сэхыень хэлэхэдэ, би огто түбэгшөөнэгүйб. Түрүүшынхеэ иимэ юумэ бэшэжэ байна бэшэб. Энэ талаар намдатнай бага бэшэ дүй дүршэл байха даа.

— Тэдэ проектнүүдые бидэ өөһэдөө зохёоно ха юм бибди. Теэд хүн бүхэнэй зохёоһон проектнүүдэй дутуу дунданууды, алдуу эндүүнүүдые дууһыень ганса даргада тохохо гэхэдээ, одоол муухайгаар баригдаха, бэеэ балшыса барижа үгэхэ бэшэ гүбди, — гэжэ һөөлдэнги хоолойтой хүнэй дуугархань соностобо.

— Хамаагүй, нагаадхиха һэм, — гээд Серафима Игнатьевна бадашан татажа харюусаба. — Хамтаараа шиидхээд, тус тустаа харюусаха, пер-со-наль-на харюусалга гэжэ байжа араинһаа юугээ шашалдагша бибди.

— Минии һанахада хамаагүй бэшэ хэбэртэй, — гээд һөөлдэнги хоолойтой хүн арсалдаба. — Хэжэ байһан юумэсэ, өөһэдынгөө бүхы коллективэй хэһэн юумые иимэ һэнгэргүйгөөр муушалхадаа, өөһэдынгөө бүхы коллективые муудхаһаш, доромжолһон болонобди.

— Коллективэй гэшүүд бидэнэй иимэ муухайгаар бэшэһэниие хаанаһаа мэдэхэ юм, — гээд Балдан Балчинович харюусаба.

— Тэрэ даргамнайшье болихомни, залуу байһан дээрэһээ һургуулида ошохомни гэнэ гэлсэнэ һэн даа, — гээд һөөлдэнги хоолойн абяан гараба.

— Ябаг, ябаг мүнөөдэртөө, мэнэ гэһээр гараад ябаг. Намда һайниинь тэрэ, — гэбэ Серафима Игнатьевна.

— Тэрэшье тэрэ. Теэд орондонь хэн орохо юм. Энээн тухай лайтар бодожо үзэхөөр байна, — гэбэ Балдан Балчинович.

— Бодожо үзэхэ юун байха юм. Дармаевһаа ондоо хэн болохо юм, — гээд Серафима Игнатьевна урдаа хүн амитаниие оруулхагүйгөөр, ондоо хүн тухай үгэ хүүр гаргуулхагүйгөөр даржаганаба. — Би өөрөө дурадхал оруулхаб. Үбэлэй хүйтэндэ, зунай халуунда хүдөөгөөр ябазд, малай байрануудые хараад ерэ, тиигээд проект зохёохош гэжэ намайе Дармаев намнахагүйл байха. Одоо яһа амар һуухаб. Хүдэлмэриин сагта дэлгүүр дээгүүр, магазинуудаар зайгуултажа ябахадамни, минии урдаһаа амаа ангайха амитан байхагүй.

— Ши, Серафима Игнатьевна, ямар дан ехэ найдангяар, лаблангяар хэлэнэш даа, — гээд баһа нэгэ ондоо бардамхан хоолойтой хүнэй абяан гараба. — Ганса өөрынгөөл тала хаража болохогүй. Теэд шинии дурадхалаар болохо һэн гү, үгы гү, бү мэдэе. Тэрэ Дармаев гэдэгшни һабиганаад, бирагүй хүн хэбэртэйгшэ. Проект зохёохо гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Стул дээрэһээ бодонгүй һуухал хэрэгтэй. Дармаевайшни тиитэрээ һуужа һуухыень харагшагүйб.

— Ихэдээ ши өөрөө һанаатай бэшэ гүш даа? — гээд Серафима Игнатьевна ехэ дураа гутаһан янзатайгаар няд байса дуугарба.

— Теэд болгожорхёо һаань, намайе ядуужан гээ гүш, — гээд бардам хоолой хангюурдаба.

— Шамайе табиха болоо һаань, би хоёр гараа хоёр хүлтэйгөө үргөөд, буруушаахаб, — гэжэ Серафима Игнатьевна мэдүүлбэ. — Би шамайе, Шэрэб Шагжиевич, мэдэхэб, һайн мэдэхэб. Ши хара һанаатай, харанхы сэдьхэлтэй, муу ёротой хүнши. Энэ асуудалаар шамтай үгэсэжэ байгаашамни, миил ойр зуурын хэрэг гэжэ мэдээрэй.

— Бишье шамайе һайн мэдэхэб даа, намда бү дээрэлхэ, — гээд Шэрэб Шагжиевич гэдэгынь уурлаба хэбэртэй. — Юрэдөө, ши юу хэдэг хүмши, шинии шадахашье юумэн ээлтэй. Хэлэ амаяа бүлюудээд, хоб зөөгөөд, хүнүүдэй хоорондо яһа хаяад ябажа һурамхи болоһон ха юмши. Шинии зохёоһон мүртэй нэгэшье проект хараагүйб. Хайшан гээд үшөө мүнөө хүрэтэр шагтагалдаад, шэрэсэлдээд ябаа хүмши, дээдэ эрдэмшье үгы бэшэ аалши?

— Шишье намда бү дээрэлхэ, шинии тухай хүнүүдые үзэһэн хараһан байхаб даа, — гэбэ Серафима Игнатьевна.

— Ши, юрэдөө, бурхандаа мүргэ, Серафима Игнатьевна, — гээд Шэрэб Шагжиевич захалба. — Шинии талаан болоходоо, энэ дарга удаан хүдэлэнгүй ябаха гэжэ байна. Коллектив соогоо огто хүндэгүй, ехэ шоодбори хүн ха юмши. Энэ дарга удаахан байһаа һаа, шамайе хүдэлмэриһөөшни «хуулажа халашье» үгы һаа, тушаалһаашни хнидхүүлжэ лаб шадахал байгаа. Тиигэжэ мэдээрэй. Баһа ямар даргын «һабарта» орохо һэмши.

— Хамаагүй, нагаадхиха һэм, — гэбэ Серафима Игнатьевна. — Баһа — «анонимка» гэжэ бии бшуу. Битнай энээндэ түшэглэжэ, энээние элдэб янзаар хэрэглэжэ шададаг хүн гээшэб.

— Зай, нүхэд, яажа байна гээшэбта. Болигтыл даа. Үгэсэжэ, үгөө ойлголсоһон болоод байтараа, үнөө алагдаагүй баабгайн арһа хубаалдажа ядаад, өөһэд хоорондоо хэрэлдэжэ байна гээшэ гүт?— гээд Балдан Балчинович бадарба. — Энэ хэрэгээ бүтээгээд, эбтэй байбал, баян дүй дүршэлтэй, шалгагдамал арга методтэй болохобди. Саашадаашье энэмнай хэрэгтэй боложо магад. Баһа ямар дарга дайралдаха һэм, — гээд Балдан Балчинович аргадажа захалба.

— Зай, хүрөө даа, үнэхөөрөө болиеы, — гэбэ Серафима Игнатьевна.

Эдэнэй иимэ хөөрэлдөөе шагнаад байхадаа, одоол иимэ хүнүүдые «анонимщигууд» гэжэ шоодборитойгоор нэрлэдэг юм ха юм гэжэ ойлгоо һэм. Эдэшни хоорондоо үгэсэһэн бэеэрээ юуншье гээд бэшэхэл хүйхэрнүүд юм байна. Эдээндэшни һэшхэл, нэрэ хүндэ, алдар соло, үнэн сэхэ ябадал гэхэ мэтын ойлгомжонууд үгы хэбэртэй, сугтаа хүдэлжэ байһан нүхэдөө, өөһэдычгөө түрэл коллективые «шабарта шинихаад хаяхадаа» тунхарихагүй хүнүүд хэбэртэй. Иимэ «анонимщигуудые» — гараа табингүй, элдэб янзын бэшэгүүдые бэшэһэн бэеэрээ, иишэ тиишэнь эльгээдэг нимэрхүү хүйхэрнүүдые хайра гамгүйгөөр, хурсаар шүүмжэлхэ, элирүүлхэ, «анонимщик» гээшэ хэн бэ гэжэ зондо гүнзэгыгөөр ойлгуулха хэрэгтэй байна.

Ахир өөдэгүй, аймхай, хобууша хүнүүд лэ «анонимка» — нэрэгүй бэшэгүүдые бэшэдэг гэжэ би һанагшаб.

Тиимэ дээрэһээнь энээхэн фельетон бэшэжэрхибэб. Энээхэнние уншаад, «анонимщигууд» өөһэд тухайгаа тобшолол хэжэ, һургаал абаха шадалтай һаа, абана бэзэ.

ШОГ

ХҮХЫ ШУБУУН БАХА ХОЁР

Хүхэ ногоон набшаар бүрхөөгдэһэн хуһан модоной оройдо һууһан хүхы шубуун бардам омог хоолойгоор бэеэ магтан донгодоно. Хажуудань шалбааг соо хэбтэһэн баха тэрээндэ хандажа:

— Ши энэ яатараа бэеэ магтабаш? — гэжэ асууба.

— Би шамтай адли шалбааг соо хэбтэнэ бэшэб даа. Ши хэндэ хэрэгтэй амитан гээшэбши? Харин минии донгодоходо, нажарай һайхан саг ерэжэ, набша сэсэг дэлгэрдэг. Адууһа малда, арад зондо жаргалтай саг болодог. Тиимэ хадамни хүн зон хүхы шубуунда хүндэтэй ямбатайгаар хандадаг. Гүүг-гүүг, гүүг-гүүг, — гэжэ хүхы донгодобо ха.

— Ихэдээ ши шал тэнэг, шабар тархи ха юмши даа. Хэнэйшье мэдэһээр, хүхын донгодоходо, хүйтэн зандаа байдаг. Харин минии дуу гарахада, одоол дулаан боложо, хүхэ ногоон ургажа, набша сэсэг дэлгэржэ, үнеэн һү ородог, сагаан эдеэн дэлбэрдэг, — гэжэ баха шоо үзэн дуугарба.

Иигэжэ хэлүүлһэн хүхы шубуун уруу дуруу болон, абяа анирагүй ниидэжэ ошобо ха.

Б. САХИЯЕВ.

ПРАВДА БУРЯТ[ИИ]

Нэгэдэхи хууд[…] Социалис мүрысэ[…] баадагшада үгэ угтан[…] бадахи табан жэлэй[…] шын жэл» — суглуу[…] СССР-эй, РСФСР-эй[…] зууд. «Эзэн ёһоор хэнд[…] — А. Будажаповай ста[…]

Хоёрдохи хууда[…] Экономическа […] «Предприяти бүхэндэ у[…] жын түсэб» — Н. Сп[…] скиин статья. «Ш[…] асуудалнууд шиидхэгд[…] байһаар» — В. Бад[…] статья.

Гурбадахи хууда[…] Арадай судьнарай һ[…] та угтуулан. «Хүули с[…] га» — гэһэн П. Бары[…] статья. Бэшэгүүдэй […] лэл. Юртэмсын һонин[…]

Дүрбэдэхи хуудаһанда[…] пасай подполковник В[…] лесниковэй «Герой гух[…] нэ баримта» гэһэн […] Элүүр энхын булаг. […] рай нарые ходод[…] — фоторепортаж.

СЭНХИР ЭКРА[Н]

НЭГЭДЭХИ ПРОГРА[ММА]. «Орбита». 11.30 […] «АБВГДейка...» (ү[…]) 12.00 — Шэнэ һонин. […] — «Үглөөнэй почто» […] хүгжэмтэ программа. […] — «Черная курица» […] мультфильм (үнгэтэ). […] — «Һайн шанартай […] раа ехээр гаргаха». 13[…] В. Атлантов дуулаһа[…] тэ). 13.50 — Забһар[…] 14.00 — «Перелет, […] ший легендой» — […] фильм (үнгэтэ). 14.[…] Хүгжэмэй шэнэ һонин. […] эрдэм дэлгэрүүлгын […] грамма. 15.45 — «А[…] тадай ажамидарал» (ү[…]) 16.45 — ССР Союзай […] театрай 200 […] Оперын классигууд. 1[…] «Время». 18.30 — […] зураашад тухай хөөрэл[…] СССР-эй арадай уран […] ша Ю. Пименов. 19[…] Забһарлалга. 19.10 — […] зохёолнууд — экран[…] «А зори здесь тихие...» […] уран һайханай фильм, […] хи сери) — «Во втором […] лоне». 20.45 — Хок[…] СССР-эй чемпионат «[…] мо» (М) — «Динамо» […] га). (3-дахи үе). 21.[…] Шэнэ һонин. 21.30 — […] арене цирка» […] 22.20 — «Артлото» […] радын программа […] 23.50 — Забһарлалга. […] — «Время». 00.30 — […] болоор уласхоорондын […] соён. СССР-эй ба […] нын суглуулагдамал […] дануул наадаха. […] дамжуулга.

САГАЙ УЛАРИ[Л]

Бага зэргэ үүлэтэй […] болон Прибайкалиин […] гуудаар саһан орожо […] Баруун хойноһоо сек[…] 7—12 метр хүсэтэйгөө[…] хилха. Урда айма[…] 11—16 градус, Улаан-[…] һүниндөө 22—24, […] 4—6 градус хүйтэн […]

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 2-54-54, приёмная — 2-54-93, зам. редактора — 2-5[…] зам. редактора — 2-62-62, отв. секретаря — 2-50-52, […] ретарнат — 2-66-76. отделы: партийной жизни — 2-60[…] сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, пропаган[ды и] агитации — 2-56-32 промышленности и строительс[тва —] 2-61-35, советского строительства и быта — 2-69-58, […]туры и школ — 2-60-21 писем и селькоров — 2-67[…] информации — 2-34-05 общественная приёмн[ая —] 2-56-62, машинное бюро — 2-57-63, корректорская — 2-35-95, фотолаборатория — 2-33-61.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-04420. Заказ № 01598.